

Naš tednik

kulturno - politično glasilo

KOROŠKI

svetovnih in domačih dogodkov

KDOR GRADI,

naj ne pozabi na

KVALITETNO APNO IZ GALICIJE

Že sedaj ga na željo brezplačno dostavljamo na dom — Naš zastopnik vas obišče na domu. Obrnite se na njegov naslov:

Jože Blažej

Letina, p. Smihel pri Pliberku

Poštni urad: 9020 Celovec — Verlagspostamt: 9020 Klagenfurt

Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt

LETO XVI. / ŠTEVILKA 9

CELOVEC, DNE 3. MARCA 1966

CENA 2.— SILINGA

Soodločali bomo o nadaljnji usodi Avstrije

V nedeljo bodo v Avstriji državnozborske volitve. Za glasove avstrijskega prebivalstva se potegujejo Avstrijska ljudska stranka (OeVP), Socialistična stranka Avstrije (SPOe), ki jo bodo pri teh volitvah, izvzema v enem dunajskem okrožju, podprli komunisti, Svobodnjaška stranka (FPOe) ter Demokratična napredna stranka (DFP) nekdanjega notranjega ministra in predstavnika socialistične stranke Avstrije Olaha. Kakor znano, je stopil ta v opozicijo do SPOe, ki jo vsepovsod označuje kot nedemokratično, pravosodnega ministra dr. Broda pa je pred kratkim obdolžil celo za najhujšimi napadi, ko je rabil zanj, kljub temu, da sta sodelovala oba kot tovariša še do nedavnega v isti stranki, izraz zločinec.

Socialistična stranka nedemokratična

Kar se odigrava danes pred vso avstrijsko in svetovno javnostjo v zvezi z obdobjem visokih socialističnih funkcionarjev po nekdanjem ministru Olahu, ni le žalostno poglavje v zgodovini socialistične stranke, temveč tudi povojne Avstrije. Kar je slišati v tej zvezi o enem in drugem merodajnem socialistu, kar izveš iz socialističnih glasil o Olahu, ki je bil vendar po predlogu Socialistične stranke član zvezne vlade, je umazana prva vrsta. Kar naenkrat izve avstrijska javnost za Olahove manipulacije z milijoni, s katerimi naj bi vzdrževal iz virov avstrijskih sindikatov njemu naklonjeno »Kronzeitung«, medtem ko je javnost izvedela že pred letom, da je podprl Olah z več milijoni tudi svobodnjaško stranko FPOe, ki naj bi stopila na povabilo socialistične stranke v malo koalicio s SPOe. To politično sodelovanje je dolgo časa javno zagovarjal šef socialistične stranke Avstrije dr. Pittermann. Ko je bila stranka kompromitirana po Olahu terse je izvedelo, v kakšne namene je bil uporabljen denar delojemalcev — organiziranih v avstrijski zvezi sindikatov — stranki ni bilo težko najti krivca.

Vendar stvar še ni zaključena. Olah obdoljuje in napada sedaj stranko in njene predstavnike na javnih zborovanjih, socialistična stranka pa dolži po svojih zastopnikih Olaha izdajstva strankinih interesov. Tako se odigrava pred očmi avstrijskega prebivalstva brezobziren boj med avstrijskimi marksisti. Žal na način, ki z demokratičnimi načeli in njih upoštevanjem nima nobenih opravkov več. Upravičeno je danes avstrijsko prebivalstvo zaskrbljeno nad tem razvojem ter se vprašuje, kam bi privedli socialisti Avstrijo, ako bi prevzeli oblast v državi.

Komunisti podprejo socialiste

Medtem ko je v preteklosti nastopila komunistična stranka Avstrije pri državnozborskih volitvah s samostojno listo, je izdalo strankino predstavništvo tokrat navodilo, naj podprejo pristaši KPOe razen v enem dunajskem okraju povsod v Avstriji socialistično stranko. Nad 100.000 avstrijskih volivcev bo torej oddalo svoj glas na podlagi tega navodila dodatno socialistični stranki. Ker komunistom doslej ni uspelo priti do vodilnega vpliva v državi potom lastne liste, skušajo to sedaj doseči preko SPOe. Še dobro nam je v spominu, da so vladale po drugi svetovni vojni na Čehoslovaškem tako dolgo demokratične prilike, dokler se niso povežali socialisti s komunisti, ki so se izkazali v tej politični igri spretnejše ter so pometli s socialisti tako, da so prevzeli v državi oblast. Niti ene države ni na vzhodu, ki bi mogla opirati svojo oblast na 100.000 zvestih komunistov in vendar smo priče tega, kako vlada v teh državah peščica nad večino tamkajšnjega prebivalstva. To so dejstva, ki jim moramo pogledati odkrito v obraz. Komunisti so v taktiki spretnejši kot socialisti, v izbiri sredstev pa nepreračunljivi. Živo nam je še v spominu revolucija na Ogrskem. Le devet let je šele od tega minilo. Ali naj bo vse to pozabljeno?

V Avstriji svobodno gospodarstvo

Avstrijsko prebivalstvo je doživelo v preteklih dvajsetih letih gospodarski napredek, ki ga ves svet priznava in občuduje. S pomočjo Združenih držav Amerike je mogla Avstrija kmalu preboleti težka povojna leta ter zagotoviti vsem državljanom normalne življenjske prilike. Ni treba dandanes imeti nobenega strahu za delovno mesto in primeren zaslužek. Brezdvomno ima vsak Avstrijec tudi tozadevno še svoje upravičene želje, vendar se vsi zavedamo, da nam gre dobro ter je varovana v državi gospodarska svoboda in da je pri nas upoštevano načelo privatne iniciative. To se pozna močno med obrtniki. Zadovoljni so delavci, a tudi kmet se zaveda, da je ob sedanjih političnih prilikah upoštevan njegov stan. Kmet je lastnik in gospodar svoje zemlje ter v celoti razpolaga nad svojimi gozdovi. Ti so v komunističnih državah že zdavnaj podržavljeni. V kolikor so še v rokah kmetov, ti ne dobijo dovoljenja za prodajo lesa. Sicer je znano, da si morajo manjši posestniki poiskati tudi pri nas še dodatno kako delo v tovarni, lesni industriji ali drugod. Vendar dobro shajajo ter vedo, kako se zaslužek izven doma ter gospodarjenje na domačem posestvu lepo dopolnjujeta, da more družina shajati. Svobodno gospodarstvo vpliva ugodno na življenjske prilike posameznih državljanov, kar je videti v Avstriji na vsekakor lepem življenjskem standardu, ki smo ga v preteklih dvajsetih letih dosegli.

Kot katoličani nikoli z marksisti

Marksisti niso le dosledni zagovorniki podržavljenja ter omejitve gospodarske svobode, temveč so bili do nedavnega še javno protiversko usmerjeni. Leta, ko so zaplenili celotno cerkveno premoženje v komunističnih državah ter zapirali tamkajšnje duhovščino, so bila tudi za slovanske narode leta terorja in strahovlade. Kljub temu, da se je v teh državah pritisk nekoliko omilil, nimamo nobenega vzroka za govarjati stališče, da se je komunizem spremenil. Še vedno je duhovščina, so škofje

v komunističnih državah izpostavljeni javnim napadom, ako pomislimo n. pr. na prilike, ki vladajo na Poljskem in Čehoslovaškem. Kako je z versko svobodo drugod, pa nam je prav tako znano. Ne izgovarjajmo se na napolnjene cerkve v komunističnih državah, temveč priznajmo, da je Cerkev v teh državah utesnjen življenjski prostor.

A tudi marksisti Pittermannovega kova do danes še niso razčistili vprašanja, ali more prepričan katoličan neovirano sodelovati v SPOe ali pa ne. Katoličan dr. Tschadek se je moral kot pravosodni minister kmalu umakniti s tega vplivnega mesta v državi. To ministrstvo je danes v rokah dr. Brode, o katerem trdijo, da je bil leta 1945 član komunistične stranke Avstrije. Socialistični državni poslanec dr. Neugebauer se kot prepričan katoličan nikoli ni mogel povzpeti do kakega vplivnejšega političnega mesta, kar velja v isti meri za župana mesta Linza dr. Korefa. O časnikarju dr. Neningu, ki se priznava javno za katoličana, pa krožijo novice, da je postal gotovim krogom v SPOe nezaželen vsled svoje odkritosrčnosti in lastnega prepričanja ter bi ga hoteli raje že danes kot jutri izključiti iz stranke.

Tak je v resnici obraz SPOe, vsled tega je katoličan pri volitvah podpreti ne more.

Naš glas zagovornikom svobode

Dobro vemo, kaj sta storila predvsem avstrijska kanclerja Figl in Raab za dobrobit avstrijskega prebivalstva ter ugled Avstrije v svetu. Prav tako sta njegova naslednika dr. Gorbach in Klaus žrtvovala vse svoje sile in sposobnosti za uspešen razvoj naše države na vseh področjih javnega življenja. To pot želi Avstrijska ljudska stranka pod vodstvom kanclerja dr. Klause zasledovati tudi v bodoče. Prepričani o pravilnosti te poti, bomo zaradi tega glasovali 6. marca pri državnozborskih volitvah za Avstrijsko ljudsko stranko, ki ji načeluje veliki in odkriti prijatelj koroških Slovencev dr. Josef Klaus.

Proglas Narodnega sveta ob državnozborskih volitvah

Sloenci! Slovenke!

6. marca 1966 bodo v Avstriji državnozborske volitve. Gre pri teh volitvah za to, ali naj bo država tudi v naslednjih letih vodena po kanclerju dr. Klauzu kot predstavniku Avstrijske ljudske stranke, ali pa naj bo predsednik nove avstrijske vlade dr. Pittermann, šef socialistične stranke Avstrije.

Dr. Klaus je za pravično ureditev manjšinskega vprašanja v Avstriji. Pred koroškimi Slovenci je v Celovcu izjavil: »Bodite prepričani, da bom storil vse, kar je v mojih močeh, da vam bodo vaše pravice zagotovljene. S sodelovanjem manjšine hočemo rešiti tudi v bodoče vsa vprašanja, ker vemo, da je to za Slovence, za Koroško in za Avstrijo najboljšje.«

V to kanclerjevo izpoved koroški Slovenci verujemo. Tembolj, ker je bila izgovorjena v naši slovenski materini besedi.

Klausova evropska politika stremi po prijateljskem sodelovanju z vsemi evropskimi državami. Dobesedno je dr. Klaus v Celovcu izjavil: »Velika Evropa mora obsegati vse narode, ki živijo na njenem področju.«

V Beogradu pa je dr. Klaus v zvezi z manjšinskim vprašanjem dejal, »da sta narodni manjšini za Avstrijo dragocena obogatitev. Zato bo Avstrija rešila vsa odprta vprašanja z manjšino sporazumno.«

Ob odločitvi Klaus ali Pittermann smo koroški Slovenci tudi iz svetovnonazornih

ozirov z odločitvijo na strani dr. Klause, ki je prepričan in odločen katoličan ter dosleden zagovornik načel krščanske demokracije.

Naš glas, oddan 6. marca Avstrijski ljudski stranki, je jasen ja k državni politiki kanclerja dr. Klause, ki uživa naše popolno zaupanje.

Narodni svet koroških Slovencev

Mir Južni Koroški

Med novimi kandidati na državnozborski listi je na izglednem mestu pri Avstrijski ljudski stranki grabštajnski župan Valentin Deutschmann. Vsled tega je razumljivo, ako se je Narodni svet koroških Slovencev obrnil po svojem zastopniku glede manjšinskega vprašanja na državnozborskega kandidata, ki prihaja z dvojezičnega ozemlja. V zvezi s sožitjem med nemško in slovensko govorečim prebivalstvom je župan Deutschmann izjavil:

»Kot demokrat se priznavam k načelu enakopravnosti obeh narodov v deželi ter

zastopam stališče, da je treba rešiti vsa vprašanja členu 7, kot to predvideva avstrijska državna pogodba. Kot poslanec državnega zbora bom zastopal interese koroškega prebivalstva nepristransko, in to ne glede na jezik ali svetovnonazorno pripadnost koroškega prebivalstva.

Glede sožitja obeh narodov v deželi sem mnenja, da je predvsem mladina, ki je neobtežena s preteklostjo, poklicana, da ustvari potrebne pogoje za odkrito in prijateljsko sodelovanje prebivalstva južne Koroške.«

Politični teden

Po svetu . . .

UMIK INDIJSKO-PAKISTANSKIH ČET

Glavni tajnik Organizacije Združenih narodov U Thant je na neki tiskovni konferenci v New Yorku izjavil, da poteka umik indijskih in pakistanskih čet z obeh strani črte prekinitve ognja od 25. januarja dalje po načrtu in brez težav. Ta izjava vsebuje poročilo, ki ga je glavni tajnik predložil Varnostnemu svetu v zvezi z uveljavitvijo resolucij sveta o indijsko-pakistanskem spopadu.

Poročajo tudi, da so med 2. in 8. februarjem izmenjali pod nadzorstvom opazovalcev Organizacije združenih narodov (OZN) in predstavnikov mednarodnega Rdečega križa (RK) tri skupine ujetnikov.

NOVI SEDEŽ IN OPORIŠČA NATO

De Gaullova izjava o tem, da misli Francija izstopiti iz NATO (Organizacija severnoatlantskega pakta), je povzročila v Washingtonu razočaranje. Američani so namreč upali, da bo De Gaulle razložil svoje zamisli o preosnovi atlantske zveze.

Kakor so poročali iz Londona, je francoski predsednik de Gaulle po mnenju britanskih funkcionarjev dejansko sprožil vprašanje nadaljnega obstoja vrhovnega poveljstva NATO v Parizu. (De Gaulle je imel tiskovno konferenco v ponedeljek, 21. februarja, o kateri je naš list že pisal v prejšnji številki). To je prvi komentar diplomatskih in vojaških krogov v Londonu na njegovo tiskovno konferenco.

V zvezi z de Gaullovim opozorilom, da bodo po 4. aprilu 1969. leta vse tujе čete v Franciji pod francoskim poveljstvom, menijo, da utegne to prizadeti ne samo 20 tisoč ameriških vojakov, ki so zdaj porazdeljeni na francoskem ozemlju, ampak tudi oficirje in vojake Organizacije severnoatlantskega pakta za Evropo v Parizu. To ustvarja možnost za morebitno preselitev sedeža iz Francije, pravijo v komentarjih v Londonu.

Možnosti za preselitev sedeža in oporišč NATO bi prišle v poštev Španija ali Zahodna Nemčija.

Združene ameriške države imajo v Franciji v okviru Organizacije atlantske zveze 14 zračnih oporišč, od katerih pa so le štiri stalno v uporabi: 40 vojaških naprav, skladišča za živili, gorivo in municija (za en mesec) za v Zahodni Nemčiji nastanjene vojaške enote atlantske zveze in 900 kilometrov dolg naftovod za oskrbovanje letal in tovornjakov v Zahodni Nemčiji. Vojaške vloge Združenih držav Amerike v Franciji znašajo okoli 40 milijard šilingov, medtem ko je izdatkov pet milijard šilingov na leto. Ta znesek pa gre v dobro francoski trgovinski bilanci.

Teoretično bi bilo možno prenesti del teh naprav v Zahodno Nemčijo, vendar bi bile v slučaju sovjetskega napada mnogo bolj v nevarnosti kot v Franciji.

Druga možnost bi bila preložitve del zgoraj omenjenih vojaških naprav v Španijo, kjer imajo Združene države že tako vrsto svojih oporišč, ki pa trenutno zaradi varčevanja Pentagona niso popolnoma izrabljene.

na. Nedostatek pa leži v tem, da bi bile te naprave preveč oddaljene od Srednje Evrope, kajti Španija ni članica Organizacije severnoatlantskega pakta.

Veliki tuji časopisi komentirajo kritično de Gaullovo tiskovno konferenco, nekateri od teh govorijo celo o nekem ultimatu (april 1969) Organizaciji severnoatlantske zveze in Združenim državam Amerike. De Gaullova zahteva podreditve naprav NATO pod francosko poveljstvo smatra-

. . . in pri nas v Avstriji

ZAOSTRITEV VOLILNE BORBE

Čeprav je v medsebojnem volilnem dogovoru, sklenjenem pred tedni med obema vladnima koalicijskima strankama OeVP in SPOe glede postopnega vodenja volilne propagande, izrecno določeno, da nikdo ne sme letakov nasprotne stranke odstranjevati ali preplepiti, pravtako ne preobračati priprav z nameščenimi letaki itd., se to te dni tem bolj pogosto dogaja, čim bliže je dan volitev.

Številni časopisi se poslužujejo precej ostrega načina pisanja, kar je bilo med drugimi povod, da je pravosodni minister dr. Broda (levičarsko usmerjeni socialisti) dal n. pr. strankarsko neodvisni dunajski dnevnik »Kronenzeitung« trikrat zaporedoma zapleniti. Pred dnevi pa je nato uvedel pri državnemu tožilstvu celo posebno nočno dežurno cenzurno službo, da lahko ta ali oni časopis, ki mu ni po volji, zapleni še v teku iste noči. V političnih krogih se izrecno trdi, da imajo te cenzurne mere prvenstveno namen, varovati čast ministra dr. Brode in podkanclerja dr. Pittermanna.

O teh nenavadnih »varnostnih« ukrepih je govoril tudi zvezni kancler dr. Klaus v enem izmed svojih volilnih zborovanj; izjavil je, da svari volivce pred raznimi funkcionarji, ki se za svojo zasebno in strankarsko zaščito poslužujejo državnega tožilstva, vezanega na zakonske predpise.

NEGOTOVOST VOLILNEGA IZIDA

Dosedaj najdaljša predvolilna borba se približuje svojemu zaključku. Ob koncu tedna sta zvezni kancler dr. Klaus in podkancler dr. Pittermann izdala še zadnja gesla svojim somišljenikom-volivcem. Oba sta govorila tudi o tem, kako naj se odvija medsebojno politično življenje po volitvah 6. marca t. l. V zvezi z že toliko »omlačenim« vprašanjem glede koalicije in sodelovanja v naši notranji politiki je izjavil dr. Klaus: »Kar bo Avstrija v bodoče nujno potrebovala, je: manj okorele koalicije in proporca, pa več parlamenta in neposredne demokracije.«

Podkancler dr. Pittermann pa je označil, da gre pri teh državnozbornih volitvah pravzaprav le za vprašanje oz. odločitve, da li bo OeVP sama prevzela oblast ali pa se bo nadaljevalo sodelovanje obeh velikih vladnih strank, ki je bilo tako uspešno od leta 1945 do sedaj.

Glede učinka parole »moskovske« struje avstrijske komunistične stranke, naj njeni pristaši glasujejo povsod za SPOe razen v volilnem okrožju Dunaj-severovzhod, kar bi bilo po verjetnostnem računu približno

jo kot izgon te atlantske zveze iz Francije. Časopisi pišejo, da je že leta 1958 zahteval general de Gaulle podreditve v Franciji vskladiščenega atomskega orožja pod francosko poveljstvo. To je bilo tudi potem v resnici odstranjeno iz Francije. Verjetno bodo Organizacija severnoatlantskega pakta in Združene države Amerike v tem slučaju storile prav tako.

Francoski časopisi pa sedaj po de Gaullovi tiskovni konferenci stavlajo vprašanje, s kom se hoče general, namesto pripadnosti NATO, vojaško zvezati, kajti malo je možno z Združenimi ameriški državami in Zahodno Nemčijo.

50.000 glasov, je izid precej nejasen, ker so nekateri mnenja, da je precej možno, da bo SPOe izgubila številne glasove v kornist Olahove stranke (DFP). »Kitajska« struja KPOe (marksistično-leninistična) pa je pozvala svoje pristaše, naj sploh ne volijo ali če že, pa neveljavno, le v volilnem okrožju Dunaj-jugovzhod, kjer je postavila lastno kandidatno listo, naj to volijo.

Liberalna stranka (FPOe) ni mogla za te volitve najti kakega posebno privlačnega gesla — razen že davno znanih in večkrat porabljenih —, zato se v tem volilnem boju s posebno privrženostjo kaže kot zaščitnica svobodnega ljudskega glasovanja glede radijske reforme in torej pričakuje priliva glasov iz tabora 832.000 podpisnikov omenjenega plebiscita. Seveda pa si kaj posebnega ne more obetati od tega, ker se je odločujoče sile teh več kot tri četrtilijona podpisnikov spet zavedela tudi Ljudska stranka in postavila nujnost rešitve tega problema v svojo volilno propagando.

Vse te spremljajoče in vplivajoče okolnosti torej povzročajo, da si politični krogi »belijo« glavo, kakšen bo volilni izid 6. marca. Na splošno so mnenja, da še pri nobenih dosedanjih volitvah ni bilo tako težko postaviti vsaj približno prognozo o njihovem izidu, kot je to pri teh volitvah.

ČASOPISNI ŠKANDAL NA DUNAJU

Sredi preteklega tedna je vso avstrijsko, posebno pa še dunajsko javnost razburila vest, da je tamkajšnje deželno sodišče za civilne zadeve postavilo dnevnik »Kronenzeitung« pod sodno upravo in pozvalo glavnega urednika in enega od solastnikov lista, da morata takoj zapustiti poslopje lista. Za sodnega upravitelja je bil postavljen svoječasn namestnik glavnega urednika.

Po splošnem mnenju je treba ta povsem nepričakovani in nerazumljivi sodni korak, dosedaj edinstveni v avstrijski demokraciji, pripisati sporu med SPOe in njenim nekdanjim zvestim pobornikom, bivšim notranjim ministrom Olahom; kajti dnevnik »Kronenzeitung« je bil v zadnjih dveh, treh letih tako rekoč Olahovo glasilo. Ko je bil namreč on, preden je postal notranji minister, predsednik Avstrijske delavske zveze (ÖGB), je z nekaj milijoni iz njene blagajne podprl ta časopis. OeGB sedaj izjavlja, da je ona izposlovala gornji sodni korak in sicer zaradi zavarovanja njenega denarja, ki je dejanska skupna last njenih članov in da je takrat bila Olahova namera, da ÖGB na ta način postane solastnik lista. (Poleg tega se trdi, da je tudi Olah solastnik.)

Večina avstrijske javnosti — seveda je tudi inozemstvo nemalo začudeno nad tem slučajem — pa je drugačnega mnenja in se zaskrbljeno sprašuje, da li je to začetek novih »ustrahovalnih« metod, ki smo jih vajeni še iz nacistične diktature in so seveda priljubljene tudi v »ljudskih« demokracijah. Znano je namreč, da so izšli v »Kronenzeitung« posebno v zadnjem času številni napadi na pravosodnega ministra dr. Broda, ki je dal list že pred dnevi parkrat zapleniti, kar smo že v začetku omenili. A tudi proti nekaterim ostalim vodilnim članom SPOe oz. njenemu vodstvu ni manjkalo napadov in deloma senzacionalnih odkritij. To bo torej tista »skrb« pravosodnega ministra za red in mir v državi.

Ni torej čudno, če je avstrijska javnost

SLOVENC

doma in po svetu

JUBILEJI SLOVENSKE OSEBNOSTI:

Dr. France Stelč osemdesetletnik

21. februarja je v Ljubljani slavil visok življenjski jubilej, 80-letnico, oče slovenske umetnostne zgodovine, univerzitetni profesor dr. France Stelč. Rodil se je leta 1886 v Tunjicah pri Kamniku. Gimnazijo je obiskoval v Kranju, nato pa je odšel na Dunaj na filozofsko fakulteto in Zavod za zgodovinsko raziskovanje, kjer je leta 1913 postal praktikant Centralne komisije za spomeniško varstvo na Dunaju in že leto pozneje v Ljubljani, kjer je bil vse do 1937. leta načelnik spomeniškega urada. Leta 1938 je bil imenovan za profesorja umetnostne zgodovine na ljubljanski univerzi, kjer je poučeval vse do svoje upokojitve. Dr. France Stelč je član Slovenske akademije znanosti in umetnosti, dopisni član Jugoslovanske akademije znanosti in umetnosti v Zagrebu in član Mednarodnega odbora za zgodovino umetnosti.

Med njegova znanstvena dela spadajo »Umetnost zahodne Evrope«, »Monumenta artis slovenicae« v dveh delih, nadalje »Architectura perennis« in druga. Njegov celotni opus obsega več kot 600 del, med katerimi je tudi 15 samostojnih knjig.

Naš slavni jubilar je letos prejel Prešernovo nagrado za svoje življenjsko delo in znanstveni prispevek »O razvoju slovenske likovne umetnosti«. Posebno zaslužen pa je tudi za to, da je slovenska umetnostna podoba prešla v evropsko zavest in da jo je povezal z razvojem umetnosti v evropskem prostoru.

70-letnica umetnika G. A. Kosa

Nedavno je slavil svojo sedemdesetletnico veliki slovenski slikar in član Slovenske akademije znanosti in umetnosti G. A. Kos

Rojen je bil 24. januarja 1896 v Gorici in že dvanajst let za tem je začel uporabljati oljnate barve. Ob svojem jubileju je umetnik dejal: »Upam da bom kljub že nekakšni starosti lahko še precej delal, ker to silo čutim v sebi in rad bi naslikal še marsikaj, ker se mi zdi, da v nekaterih vrsteh še nisem dosegel višine, ki bi jo želel; sicer pa bom imel jeseni v Mali galeriji tudi prihodnjo razstavo.«

Za slikarjem G. A. Kosom ostaja bogata in vsakovrstna slikarska žetev.

Priznanje Božidarju Borku

Med slovenskimi kulturnimi delavci v domovini bi verjetno težko našli človeka, ki bi bil bolj blag in hkrati bolj delaven kot je književnik, prevajalec in publicist Božidar Borko, ki je nedavno obhajal svojo 70-letnico.

V tej zvezi mu je za posebne zasluge pri razvijanju stikov s češkoslovaško literaturo v prostorih Društva slovenskih pisateljev v Ljubljani izročil generalni konzul Češkoslovaške republike iz Zagreba Josef Pavliček visoko odlikovanje, zlato medaljo I. stopnje z letno in diplomom. Generalni konzul je izročil tudi odlikovanja poudaril, da spada Božidar Borko med najboljše poznavalce češkega jezika in literature v Jugoslaviji in med najpomembnejše tuje bohemiiste v svetu vobče. Že več kot 45 let piše članke, študije in eseje o češkem kulturnem življenju ter prevaja dela češke literature.

s tolikšno vznemirjenostjo in ogorčenjem vzela na znanje ta presenetljivi sodni ukrep, ki bije v obraz vsem načelom demokracije, vkljub temu da se nekateri večkrat ne strinjajo z načinom pisanja v omenjenem listu. Pravtako je opravičevanje in utemeljevanje tega nedemokratskega sodnega koraka, kot to hoče sedaj prikazati ÖGB, le bolj »za lase privlečeno«, kajti avstrijska delavska javnost upravičeno pričakuje od nje odgovora, zakaj je sploh dovolila to in njej podobne finančne »transakcije« (da ne rečemo malverzacij!) in zakaj ni že pred časom storila vse potrebno za zavarovanje tega denarja, ne pa šele ravno tik pred volitvami!

Vodstvo ÖGB se mora resno zavedati, da to ni njegov denar, temveč vseh članov. Kako da se nikoli ne spomni, da bi znižala prispevke, ko ima iz njih že toliko milijonov kapitala nabranega! Gospodje v vodstvu naj se zavedajo, da vsi taki pojavi vzbujajo nezadovoljstvo med delavsko javnostjo, in naj raje manj zabavljajo čez kapitalizem in kapitaliste, pač pa se zato v prvi vrsti sami pokažejo, da so deljanski socialno misleči!

Državnega in vladnega vodjo Gane Kwame Nkrumaha je v četrtek minulega tedna vojska odstavila. Zarotniki pod vodstvom polkovnika Kotoba so izrabili odsotnost Nkrumaha. Ta se je podal na Daljni vzhod kot posrednik v vietnamskem sporu. Zgoraj imenovani polkovnik Kotoba je po radiu sporočil, da je parlament razpuščen in da je vojska odstavila predsednika Nkrumaha in njegovo vlado. Na sliki pa vidimo politika, ki je odstavil ganskega predsednika Nkrumaha. Je to Kow Amihya (levo). Na desni njegov sodelavec.

VOLILI BOMO LISTO 1

Zgodovina — naša učiteljica

Ze stari Ciceron je vedel povedati, da je zgodovina šola za življenje. Znani naš pisatelj dr. Detela je pa baže hudomušno pristavljaj k tem besedam, da so sicer resnične, ampak nobeden se v tej šoli ničesar ne nauči.

Res je to, da zgodovino vedno še premalo poznamo. Kamorkoli pogledamo, najdemo polno praznega in golega: v domači, v svetovni, v sveti zgodovini. Kaj pa šele, da bi v zgodovini iskali značajev! In vendar ostajajo v zgodovini resnični značaji; ne taki, ki jih pisatelj po svoje izoblikuje, ne taki, kakršne mora poznati igralec na gledališkem odru, ampak pravi, resnični značaji, kakršne je naredilo življenje, kakršne je izklesala vera in kakršne so izmaličile ovire in neprilike, ob katere so ti ljudje zadevali, pa jim niso znali kljubovati; padli so, omagali so, izgubili so se, sebi in tudi drugim v nesrečo.

Res je pa tudi to, da zlasti šolske zgodovinske knjige preveč poudarjajo, kako so se širile, padale in izginjale posamezne države; naštevajo celo vrsto krvavih bojev, nagromadijo pred dijakom celo vrsto vladarskih imen in letnic, da bi pa zgodovina opozorila mladega fanta tudi na značaje v zgodovini nastopajočih, vodilnih oseb, za to pa ni ne časa, ne prostora.

Zal tudi, da mnoge hiše premalo pazijo na knjige; ne znajo še ceniti vrednosti. Koliko hiš hrani v svojih predalih Staretovo »Občno zgodovino«, ki jo je nekdanj izdala družba sv. Mohorja! Kako lahko bi nam bilo s to knjigo v roki vas opozarjati na celo vrsto zgodovinskih mož in žena in na njihove značaje! Ali pa primerjati posamezne značaje med seboj!

Učimo se iz zgodovine!

Zanimiv je tudi pogled v sveto zgodovino, bodisi kar beremo o ljudeh, ki nam jih opisuje sv. pismo, ali če pogledamo v zgodovino katoliške Cerkve, ali pa če vzamemo v roke življenjepis svetnikov. Povsod najdete toliko skritih in odkritih biservov, da bodo prej potekle ure vašega življenja, kakor boste vse bogastvo značajev pregledali, proučili in si ga tudi vsaj delno prisvojili.

Nad vse pomenljivo je, kako nas uči zgodovina, kakšen vpliv na značaj ima vera. Ni treba, da bi bila ravno katoliška, vsaka, tudi poganska vera vpliva na značaje, samo če se je človek pošteno drži. Nimam namena poganstva povzdigovati, pač pa bom namenoma povedal dva primera iz poganskih časov, ki kažejo, kako vera dviga človeka, dokler se je drži in čim bolj človek od vere odpada, tem bolj trpi tudi njegova značajnost, oziroma raste njegova neznačajnost.

Rimska vojska je oblegala mesto Ardejo. Nekega večera so se v taboru zbrali kralje-

vi sinovi pogovarjali s svojim stricem Tarkvinijem Kolatinom, kdo ima boljše ženo. Vsak je seveda hvalil svojo. Hoteli so se pa tudi prepričati, kdo ima prav. Podali so se v Rim in našli so kraljeve snahe, kako so se vesčile in gostile v veselih družbah, Kolatinova žena v Kolaciji pa je z deklami sedela na preji in opravljala domača gospodinjstva dela.

Nekaj dni potem je skrivaj prišel v Kolacijo kraljev sin Sekst in je pošteno Lukrecijo, Kolatinovo ženo, pripravil v sramoto. Poštena Lukrecija radi sramote ni mogla več živeti. Poslala je v Rim po svojega očeta in pred Ardejo po svojega moža. Ko sta prišla, sta jo našla v črno oblečeno. Povedala jima je, kaj ji je storil kraljevi sin Sekst, rotila je očeta in moža, naj se maščujeta nad hudodelcem, porinila je sama sebi nož v srce in umrla. To je zadostovalo, da se je razkačeno rimsko ljudstvo obrnilo proti kraljevi rodbini in jo vrglo s prestola.

Pirova zmaga

Epirski kralj Pir se je vojskoval z Rimljani. V bojih je sicer v začetku zmagoval, vendar pa se je kmalu prepričal, da bo zmaga

nad Rimljani zanj dokaj trd oreh. Zato se je skušal izlepa pomiriti z Rimljani. Poslal je v Rim zgovornega in pametnega Kineja, da bi pridobil Rimljane za mir.

Kinej je šel od enega vplivnega moža do drugega, vsakemu je ponujal mnogo zlata in srebra, da bi ga pridobil za Pirove mirovne pogoje. Zastonj. Poskušal je v zborovanju pregovoriti Rimljane za Pira. Z jezikom je skoraj več opravil. Ze se je namreč nekaj zborovalcev nagibalo k misli, da bi sprejeli Pirove pogoje.

Ko je slepi starček Apij Klavdij to slišal, je prosil, naj ga poneso med zborovalce. Začel je tam govoriti. Pa kako! Njegova beseda je vidno podirala, kar je Pirov poslanec s svojim jezikom že skoraj dosegel. Kako je pač mogel zadeti svoje rojake z besedo: »Doselej sem vedno obžaloval izgubo svojih oči; danes pa mi je žal, da nisem še gluha, da mi vsaj ne bi bilo treba poslušati teh sramotnih reči!«

Uspeh je bil ta, da so Rimljani ukazali Kineju, naj gre takoj iz mesta in naj pove svojemu gospodarju, da z njim tako dolgo ne bodo govorili o miru, dokler bo stal na rimljanski zemlji. Lahko si mislite s kakšnimi vtisi je Kinej stopal k svojemu gospodarju in nič preveč ni rekel, če je zatrjeval Piru, da se mu je vse rimsko mesto zdelo kakor veliko svetišče.

Več tisočglava množica poslušalec v londonski Albert Hall se je prijetno zabavala, ko je igral Londonski simfonični orkester dela: Ravela, Strauša, Sousa in Čajkovskega pod taktirko znanega ameriškega komika Dannyja Kaya. Koncert je sijajno uspel in je pripomogel k finančni ozdravitvi tega slavnega orkestra.

Živahna dejavnost Slovencev v Argentini

Nekateri naši bravci berejo »Katoliške misijone« (mesečnik, ki je letos stopil v 40. leto izhajanja in ga je začel naš rojak iz Zabnice pod sv. Višarjami, dr. Lambert Ehrlich). Drugi včasih vzamejo v roke »Duhovno življenje«, nabožni mesečnik. Našim duhovnikom je znana revija za duhovnike »Omnes unum«. Vse te revije, tednik »Svobodna Slovenija«, listič za otroke »Božje stezice«, »Vestnik«, »Tabor«, »Družabna pravda« in

še drugi listi se tiskajo danes med Slovence v Argentini, državi Južne Amerike. Poznana je tudi njihova založba »Slovenska kulturna akcija«, ki vsako leto izda zelo tehtne in pomembne knjige. Zato po vsej pravici lahko rečemo, da je med rojaki v Argentini izdajateljska delavnost zelo živahna. Je pa tudi pomembna, saj posredujejo rojakom po širnem svetu in v domovini toliko potrebnih smernic, ocen in obvestil.

Ustavimo se ta teden podrobneje pri treh argentinskih izdajah v zadnjem času.

»Krst pri Savici« — dramatiziran

Prešernov Krst pri Savici je biser slovenskih pesnitev. Gotovo je to tudi največja slovenska umetnina z misijonskim motivom. V njej zadnjega slovenskega poganskega poglavarja prevzame ljubezen do Bogomile in njena odpoved ga pripravi, da se da krstiti pri slapu Savici ob Bohinjskem jezeru. Iz preganjavca krščanstva postane njegov misijonar.

To Prešernovo umetnino je Zorko Simič uporabil in izdelal odrsko delo, ki ga bo mogoče igrati in predstaviti ob raznih pridelitvah. Poleg raznih prizorov te nove slovenske drame omenjamo zlasti prizor med karantanskim knezom Valjhuonom in njegovima pribočnikoma. Torej je tudi Koroška pritegnjena v napeto dogajanje v drami. Pisatelj je v drami uporabil nastope zborov, ki kot nekaki klasični kori spremljajo in lepšajo dogodke, ki se napeto razvijajo.

Istočasno je založba Tabor, ki je to dramo izdala, omogočila izid 12 strani originalnih skladb skladatelja Matije Tomca, ki bodo prišle prav pri uprizoritvi drame, pa tudi drugod. Opremil jih je slikar Ivan Bukovec. Dramo pa je ilustriral Hotimir Gorazd.

Nekaj izvodov te drame ima na razpolago Mohorjeva knjigarna v Celovcu.

Meddobje — prva številka 9. letnika

Le na kratko omenimo vsebino te spoštovane kulturne revije, ki jo urejajo Zorko Simič, Ruda Jurčec in Rafko Vodeb. Prva številka predstavlja celo knjigo na lepem papirju in 200 straneh. Alojzij Geržinič v uvodu razpravlja o »Inteligenci in družbi«. Vinko Brumen govori o svojem učitelju

filozofu Francu Vebru ob njegovi 75-letnici, Karel Mauser je prispeval to pot pesem. Milena Soukal je poslala tudi pesmi in podobno France Papež. Ruda Jurčec pripoveduje svoje spomine v njemu značilni obliki. Nad na vse zanimivo je nadaljevanje razprave Vinka Brumna o politiki in politikih (ob 100-letnici rojstva dr. Janeza Kreka). Pod zaglavjem »Čas na tribuni« lahko bereš Simičeve vtise s poti po Koroški in zapadni Evropi. Dotakne se tudi cerkvenih razmer med nami. Med ostalo vsebino omenjamo predvsem Jevnikarjev pregled o slovenski knjigi v letu 1964. Ko že ne moremo vsega brati, je prav če vsaj ta pregled preberemo. Našim akademikom in izobražencem bo branje revije »Meddobja« zelo koristilo in ga priporočamo. Revija ima velik ugled.

Zbornik 1966 — 58 avtorjev

Te dni so dospeli na Koroško prvi izvodi novega Zbornika, ki pomeni vsako leto zajetno knjigo razprav, poročil, pregledov in drugega branja. Izdaja ga tednik »Svobodna Slovenija« v Buenos Airesu. Pišejo vanj najrazličnejši slovenski izobraženci z vseh delov sveta; letos jih je kar 58. Zbornik ima 416 strani velikega formata in 8 strani slik na posebnem papirju. Še barvna priloga je zraven. Poleg tega je ilustrirano tudi ostalo besedilo. Zbornik stane 120 šilingov, kar za tako knjigo ni pretirano, posebno če ga malo prelistamo in vidimo, koliko bogate vsebine je v njem.

Prvo poglavje na 25 straneh podaja, kaj je vrsta slovenskih vplivnih mož napisala in povedala o velikem Slovencu, dr. Janezu Kreku. Če hočete poznati tega moža, berite letošnji Zbornik!

Na 45 straneh v drugem poglavju popisuje zanimiva razprava naš boj za pravice našega jezika v cerkvi. Dr. Anton Podsternar je gotovo dolgo študiral to tako pereče vprašanje verskega pouka na Koroškem, da je sestavil tako delo.

Tretje poglavje so dokumenti, razprave in pričevanje iz dobe prihoda komunizma na oblast v Sloveniji, pa tudi iz sedanjega gospodarskega položaja onstran Karavank.

Če bi radi vedeli kaj več o dr. Antonu Korošču, boste prebrali četrto poglavje Zbornika. Obdelana je borba za konkordat v predvojni Jugoslaviji in več člankov o časih, ko je bil dr. Korošec pod kraljevo diktaturo interniran na otoku Hvaru v Dalmaciji.

Peto poglavje bo razveselilo tiste, ki radi hodijo po gorah. Žal smo te dni zvedeli, da sta se dva mlada Slovence smrtno ponesrečila v znamenitih južnoameriških Andih, katere Zbornik popisuje.

Letošnji Zbornik ima spet anketo. To pot vrsta uglednih mož odgovarja na vprašanje, kakšni so objektivni stalni cilji slovenskega naroda in kako si zamišljajo položaj Slovenije v bodočnosti.

Naslednja poglavja popisujejo nekaj primerov, kako se je slovenski človek v svetu uspešno uveljavil, dalje je nekaj povesti, pesmi, spominskih člankov in poročil o življenju med nami na Koroškem ter Slovence v Italiji, med rojaki v Kanadi ter Argentini. Ne manjka tudi letos članka o znanstvenih podvigih modernega človeka v veselju.

Razstava »Barvne fotografije«

V koroški Deželni galeriji v Celovcu so odprli v ponedeljek sila zanimivo razstavo »Barvne fotografije« Ernsta Haasa. Razstava bo odprta do 20. marca in si jo lahko ogledate od 9. do 12. ure dopoldne in od 14. do 17. ure popoldne; v nedeljo pa od 10. do 12. ure. V ponedeljek je razstava zaprta.

Vstopnina: za odrasle 5.— šilingov, za dijake 2.— šilinga in za šolarje v skupinah po 1.— šiling.

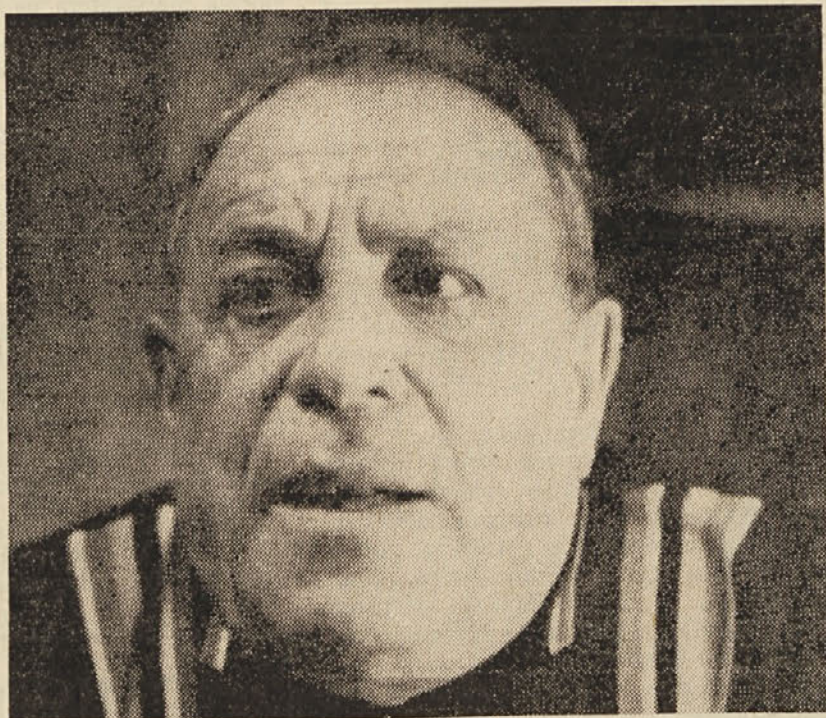
Knjiga o Veroniki Deseniški v italijanščini

Prof. dr. Martin Jevnikar, ki je profesor slovenščine v Trstu in tudi na univerzi v Padovi, pripravlja za padovansko univerzo razpravo v italijanščini z naslovom Veronika Deseniška v slovenski in svetovni literaturi. Bo precej debela knjiga in je pripravljena že nad polovico.

Izšlo je mladje 6

Te dni je izšla šesta številka kulturne revije »mladje«. Prinaša vrsto zanimivih in aktualnih prispevkov. Številka je tako po vsebini kot po obliki privlačna ter jo vsem toplo priporočamo. »Mladje« dobite v knjigarni Mohorjeve družbe v Celovcu. Izvod stane 30.— šil.

Zavrženi sovjetski pisatelj

Spor med ruskimi pisatelji in sovjetsko vlado je dosegel svoj vrhunec. Prezidij vrhovnega Sovjeta je pred kratkim odzval državljanstvo tačas v Veliki Britaniji bivajočemu sovjetskemu pisatelju Valeriju Tarsisu. Hkrati so mu tudi prepovedali se vrniti v domovino. Tarsis je dobil 8. februarja od sovjetskih oblasti dovoljenje za potovanje iz Moskve v London. Tam naj bi predaval na angleški univerzi Leicester. Pisatelj se je sam čudil, da so mu oblasti vobče dale dovoljenje. Sedaj 59-letnega književnika je sovjetsko časopisje predstavilo kot umobolnega. V nekem intervjuju za »New York Times« je Tarsis izjavil, da

bo v teku petih ali šestih let sovjetska vlada padla. Visoke osebnosti, katerih nihče nima na sumu, pripravljajo državni udar in zbirajo orožje. Cilj prevrata naj bi bilo vodstvo, ki ne bi bilo komunistično, marveč policijsko-fašistično, nekako po vzorcu Tita. Ko je pisatelj zvedel za njegov odvzem državljanstva, je v Londonu izjavil sledeče: »Odvzem državljanstva ni za me nobeno presenečenje. Pred mojim odhodom so mi že oblasti nekako namignile, da verjetno ne bom smel več nazaj. Upam, da mi bo sedaj Zapad, ko so me iz domovine pognali, dal zavetišče. Čeravno nisem več mlad, upam, da se bom nekoč še vrnil kot državljani svobodne Rusije.«

KAZAZE

(Smrt organista Jurija Kovača)

Nedavno je umrl v bolnišnici Elizabetink v Celovcu organist Jurij Kovač. Bil je sin družine, po domače Rutnik v Kazazah, ki je že prej po svojih prednikih in pa še dandanes slovi zaradi trajne zvestobe do slovenske besede, slovenskega naroda in do svete katoliške Cerkve. Pokojni organist Jurij Kovač je bil star šele 60 let.

Po ljudskem glasovanju leta 1920 je zapustil z mnogimi drugimi tudi on svojo domačijo in se podal na južno stran Karavank, kjer si je kot izurjen mizar in spreten delavec služil svoj vsakdanji kruh v raznih krajih. Poleg tega je bil tudi v nekaterih župnijah na Gorenjskem in Dolenjskem cerkovnik in organist. Povsod, kamor je prišel je organiziral in vodil pevske zборе za cerkveno in posvetno petje.

Ko se je povrnil iz Slovenije v svojo ljubljeno domovino Korotan, se je nastanil v samostanu Elizabetink v Celovcu, kjer je bil več let hišnik in organist. Zraven tega pa je hodil tudi v Grabštanj in vodil tam cerkveni pevski zbor. Čez nekaj let se je za stalno naselil tu kot farni organist in cerkovnik. Od tam pa se je pred leti zopet povrnil v samostan Elizabetink. Vendar pa je še zmerom hodil orglat in pet v Grabštanj.

Izčrpan in utrujen v službi za Boga in sveto Cerkev je previden s svetimi zakramenti po kratki bolezni sredi meseca prosinca mirno v Gospodu zaspal.

Na grabštanjškem pokopališču se je v duhovitem nagovoru od njega poslovil domači č. g. župnik Ludovik Mairitsch. Pokojnega organista Jurija Kovača je slavil kot delavca, uslužbenca, izseljenca in vestnega dolgoletnega orglarja in mežnarja v Celovcu, Sloveniji in v Grabštanju, oziroma tega podružnici sv. Ane v Zagorju. Nekdanji kazaški župnik pa je v svojem govoru blagopokojnega počastil kot zvestega in hvaležnega sina starodavne ugledne Rutnikove hiše. Č. g. župnik Ulbing se je hkrati spomnil v svojem govoru tudi njegovih v Kazazah počivajočih staršev, brata Josipa in sestre Marije, ki počivata v Ljubljani.

Pogreba organista Jurija sta se poleg mnogih vernikov udeležila tudi častita gospoda Cvetko in Zergoi, sedanji župnik v Kazazah. Pokojnikov edini brat Janko pa je prihital celo iz Zemuna, Jugoslavije, kjer biva že skoro vsa leta po ljudskem glasovanju.

Njemu, ženi, ki še živi v Jugoslaviji, in ostalim žalujočim izrekamo tem potom iskreno sožalje.

Dragi Junij, pa počivaj mirno v domači zemljici.

Za tiskovni sklad so darovali:

Mohar Peter, Dobrila ves, 500.—; č. g. Fatur Jakob, Zeltschach, 70.—; Wornig Angela, Celovec, 50.—; Miklav Ignac, Dobrila ves, 30.—; Lavrih Jakob, Allendorf, Nemčija.

Po 20.— S: Prof. Bernard Strauss, Zihpolje; Bidovec Marija, Celovec; P. Ramšak Florijan, St. Andraž; Bernot Mihael, Nikolsdorf; č. g. Kuchling Anton, Bistrica na Zilji; č. g. Vodnik Franc, Breitenegg/Lav.; Boris Ivanc, Trofaiach; Strittich Marija, Dunaj; Schellander Avguščina, Čahorče; Stingler Angela, Velinja ves; Filipič Marija, Velinja ves; Reichmann Gregor, Želuče; Eberhart Terezija, Groß-Edling; Kropiunik Ana, Velinja ves; Krušic Franc, Velinja ves; Kropfitch Valentin, Velinja ves; Samonig Karl, Marija na Zilji; Lobnig Marija, St. Martin/Vovbre; Grafenauer Janez, Trdaniče; Viktor Antonič, St. Jakob; Ivanc Boris, Trofaiach; Leitgeb Terezija, Pliberk; Franc Rudolf, Zvabek; Koren Martin, St. Jakob; Rehsmann Katarina, Ledince; Dovjak Marija, St. Martin/Rožek; Kanner Niko, Celovec; Reiter Johana, Brnca; Hlebčar Johan, Celovec; Zeppitz Matej, Skočjan; Waukmüller Marija, Bistrica v Rožu; Wertschnig Ljudmila, Škofiče; Wedenig Jožef, Apače; Boštjančič Oswald, Beljak.

Po 10.— S: Stuler Johan, Dunaj; Pečnik Mihael, Kapla na Dravi; Kuttin Oskar, Knüttelfeld.

Pri nas na Koroškem

Vestnik slepo za SPO

18. februarja 1966 omenja Vestnik govor dr. Kreiskega, ki je napadel na zborovanju v Celovcu dr. Klausu. Po Vestniku je Kreisky izjavil: »Und dann wieder geht man in die Schule, um ein bißchen Serbokroatisch zu lernen, um dann die Ansprache in Belgrad serbokroatisch halten zu können. Damit kann ich ihnen nicht dienen, das kann ich nicht und ich habe auch keine Zeit dazu gehabt.«

To Kreiskyjevo besedo si bomo dobro zapomnili. Kajti predvsem bi od Kreiskega pričakovali, da ve, da se koroški Slovenci ne poslužujemo srbohrvaščine kot materinega jezika, temveč slovenščine. Zapomnili pa si bomo tudi Vestnikov komentar: »Tudi mi smo mnenja, da se dobri ljudje — tudi v različnih jezikih lahko dobro razumejo.«

Torej učenje tujih jezikov po Vestnikovem mnenju ni potrebno. Čemu potem borba za dvojezično šolo, za učenje obeh deželnih jezikov? Ali smo že tako daleč, da se že z vsako izjavo tega ali onega vidnega socialista strinjamo, pa naj si bo še tako bedasta? Beograjski in ljubljanski tisk je z navdušenjem pozdravil govor kanclerja dr. Klausu v srbohrvaščini pred jugoslovansko televizijo, kot vemo ceniti tudi koroški Slovenci, ki čutimo narodno, kaj pomenijo na koroških šovinističnih tleh spre-

govorjene besede v slovenskem jeziku po avstrijskem državniku Klausu.

Ali so pri Vestniku že tako »mednarodni«, da ne čutijo nobenega spoštovanja več do slovenske materine besede ali pa jih ničesar ni več sram?

Nadalje piše Vestnik: »Ali morda tokrat ne gre tudi in za nas koroške Slovence v prvi vrsti za narodnostno vprašanje? Da postavimo stvari na pravo mesto: Po avstrijski ustavi je vprašanje reševanja manjšinskih zadev in vprašanj državne pogodbe zadeva zvezne vlade in ne dežele.«

Pripominjamo: Kljub temu je bil deželni glavar - socialist tisti, ki je na protiušten način likvidiral na deželni ravni obvezno dvojezično šolstvo. Ali so to pri Vestniku tako hitro pozabili?

Na drugem mestu piše Vestnik z zadoščanjem o Pittermannu, ki da je izjavil v Železni Kapli, da »dobro obvlada sorodno češčino«.

Glej, glej! Pittermann sme v Železni Kapli izjaviti, da obvlada češčino. To je pomembno. Klaus pa pred beograjsko televizijo ne bi smel govoriti v srbohrvaščini kot tudi ni važno, da se je poslužil v Celovcu slovenskega jezika.

Po domače povedano, to s slovensko politiko nima nobenega opravka več. Na take »mednarodno« socialistično naziranje se koroški Slovenci upravičeno poživljamo.

VOZILI BOMO zopet v Rim OD 28. 3. DO 3. 4. 1966

Vožnja, prenočišča, večerja ter zajtrk stanejo S 1195.-

Prijave na dušnopastirski urad ali pa direktno pri avtopodjetniku Štefanu Sienčniku v Dobrli vesi.

Priporočamo se tudi za druge vožnje — med drugim tudi za ČENSTOHOVO NA POLJSKEM.

Več v drugi številki.

AVTOPODJETNIK *Štefan Sienčnik*

Libuče z okolico

Čakali smo prvega glasnika pomladi, postnega časa, da nas je zbudil iz dremanosti in vam tako, dragi bralci, moremo povedati, kaj je bilo pri nas novega. Prvo naj vam damo zvedeti naše žalostne novice miqulega leta.

Na libuškem pokopališču se je lani odprlo 9 grobov, kjer zdaj pod rušo počivajo: Helena Tschernko (Černko), Anton Oleško, Marija Buriak, Marija Simon — (o katerih smo v našem listu že lani poročali. Nato je umrl Pavle Kolenik, sin smarjeških hribov, zvesti mož svoji družini, stanu in rodu. Bil je delaven mož, skrben oče, saj je izšel iz zavedne Kolenikove družine. Dopolnil je 65. leto.

Helena Kogelnik imenovana Kavčeva mati, je po dolgi mučni bolezni umrla pri hčeri Angeli Sonjakovi. Njen mož Kogelnik (pred leti umrl) je bil eden zadnjih tkalcev naših krajev, zaveden Slovenec, steber, ki ga v dobrem prepričanju ni omajala sila tujih vetrov in in ga niso podkupili ponujeni groši. Taka je bila tudi njegova žena Helena. Do zadnjega utripa srca je ostala zvesta vsemu, kar zahteva vera, stan in izročilo dedov. Do zadnjih moči je obiskovala domačo cerkev in je zvesto prebirala naše liste Nedeljo in Tednik. Bila je v starosti 80 let.

Alojz Slanitsch (Slanič) je moral zaradi

zahrbtne bolezni v prezgodnji grob star 49 let. Jožef Tschreschnigg (Črešnik) je umrl star 77 let.

Smrt Margarete Miklin (Arnoltove mame na Ponikvi) nas je presenetila. Zdravila se je v bolnici v Celovcu. V dobrem upanju, da je izven nevarnosti, ker se je že kar bolje počutila, ji je kruta smrt zatisnila blage materinske oči, v 55. letu starosti.

Naj počivajo v božjem miru! Porok v naši podružni cerkvi je bilo šest. Tako živijo sedaj v zakonski zvezi: Adolf Müller in Sonja Žurman, Alois Pernat in Erika Motschnig (Močnik), Johan Berchtold in Herta Schranz (Šranc) Alojzij Rožman in Micka Maček, Manfred Krainc in Hanca Müller ter Heinrich Moritz in Zora Žurman.

Vsem mladim zakoncem želimo naknadno vso zakonsko in življenjsko srečo in blagoslov božji!

V pliberški fari je skupno število smrti 30, porok pa 24. Poročila rojstev niso došla.

Omeniti moramo poroko našega soseda Skukovega Franceja v Senčnem kraju s Štefko Močilnik, Škofovo iz Lokavice (Jugoslavija). Poroka je bila v farni cerkvi Pliberku. Poročil ju je ženinov brat dr. nez Skuk. Poroke in vesele ženitnine pa se

je udeležil tudi nevestin stric g. dekan iz Prevalj, Matej Močilnik.

Vemo, da bo Francej dober gospodar in dober sosed. Štefka pa bo svojo pridnost in vse, kar si je pridobila lepega, dobrega in potrebnega v gospodinjstvi šoli v St. Rupertu pri šolskih sestrah, lahko razvijala po mili volji. Sosedji sta ji Micka in Anica, Petrovi iz Borovja. Srečne kmetije, ki še dobijo mlade gospodinje, ki se ne ustrašijo teže in odgovornosti kmečkega stanu. Okoli kmečkega doma pač najlepše sonce sijaje, posebno, kjer mlada močna ljubezen klije. In sem v ta lepi kotiček naše zemlje so prinesle mlade gospodinje seboj svoj visoki verski idealizem, kmečki značaj in narodni ponos.

Pesem, ki jo je Štefki in Franceju povedala Lenčka, naj bo danes zopet vsem našim poročnim parom v minullem letu.

Zdrava, ženin in nevesta!
pred poročni zdaj oltar
gresta Bogu, domu v dar.

Vaju naj življenjska cesta
pelje skozi polja v srečo.
Naj ljubezen vso gorečo
vodi vama roka zvesta.

Bog naj blagoslov daruje
vama, vajini družini.
O, bodita domovini
steber, ki vihar ga ne izruje!

Dobra srca ta voščila
vama v venec so povila,
da bi skupna rast zorela
v gredi narodnega dela!

Novo prosvetno leto

Novo prosvetno leto smo pričeli, kakor je bilo že pisano z novo mašo, oziroma s prireditvijo mladine, ki smo jo načrtovali prvotno igrati v Božiču ali ob novem letu. V poročilo pa je tiskarski škrat vrnil pomoto v stavku: »Organizacija za tako obširen program je bila zadostna«. To moramo popraviti: »organizacija za tako obširen program ni bila zadostna! Kaj se bomo hvalili, kar ne odgovarja resnici. Drugič moramo vsi poprijeti za delo z veseljem in močmi, ki jih imamo. Delo si moramo razdeliti tako, da bo prireditev lažje in boljše izvedljiva. Fara je obširna in dosti zmožne mladine za kulturno delo je v fari, ki naj se dela loti.

Naslednjo nedeljo so v naši farni dvorani gostovali šentjakobčani z igro »Veronika Deseniška«. Dvorana je bila nabito polna. Igra je lepa in igralci so vloge izvrstno reševali. To je potrdilo odobravanje vseh gledalcev. Saj pa je igra sestavljena iz zgodovinske povesti in povest iz zgodovine celjskega gradu v 15. stoletju. Bog nas varuj povrnitve takih časov — tedaj bi morala marsikatera na grmado... Kaj pa zgodovinski krematoriji v 20. stoletju? Pa (Dalje na naslednji strani)

Morda imate doma?

Družba sv. Mohorja v Celovcu išče za izpopolnitve svojega arhiva naslednje knjige, ki jih je izdala pred prvo svetovno vojno:

Slovenska koleda za l. 1860.

Koledar Družbe sv. Mohorja za l. 1896.

Slovenskih večernic zv. 4 (1861), 10, 11, 14, 16—22, 24—25, 30, 43 (1889), 54 (1902).

Hvaležna bi bila tistemu, ki bi jih mogel doma pogrešati, če ima katero od teh knjig.

Proti odškodnini prevzame te knjige Družba sv. Mohorja v Celovcu, Viktringer Ring 26, 9020 Klagenfurt.

OKNO V SVET

— televizorje
in električne aparate vseh vrst
dobite pri

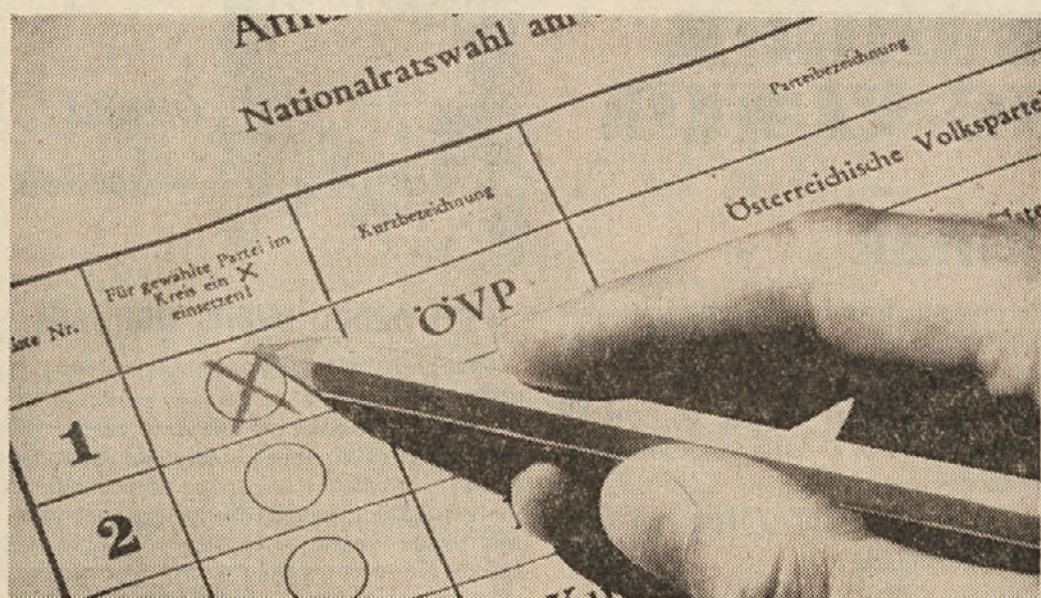
Podjunski trgovski družbi
bratje RUTAR & Co.

9141 Dobrila ves - Eberndorf 04236-28

Zaupamo v Klausova politika, zato bomo volili lista 1

Tako bomo volili!

Za volitve v državni zbor, v nedeljo, dne 6. marca, velja uradni volilni list, kot ga vidite naslikanega zgoraj. Vsakemu volivcu izroči predsednik volišča prazno kuverto in uradno glasovnico. Nato stopi volilni upravičenec v volilno celico, kjer izvrši volilno pravico. Volili bomo tako, da napravimo križ v krog na desno od številke ena, kot to vidimo na sliki. Nato denemo listek

v kuverto. Zaprto kuverto izročimo potem spet predsedniku volišča.

Ko gremo na volišče, je prav, da vzamemo s seboj kako osebno legitimacijo (lahko tudi rojstni ali krstni list). Ako član volilne komisije upravičenca pozna, more ta voliti tudi brez legitimacije.

Zanimajte se, kako dolgo bodo v vaši občini v nedeljo, dne 6. marca, volilni lokali odprti.

Kitajska v kratkem H-bombo

Rdeča Kitajska bo v kratkem lahko izdelala na mesec po dve atomski bombi. Zraven tega je verjetno, da bo že, če ne v jeseni letos, pa prav gotovo do konca leta 1968, poskusila svojo prvo vodikovo bombo (H-bombo). To trdijo japonski vojaški strokovnjaki.

Predpogoj za množično izdelovanje atomskih bomb na Kitajskem je po mnenju japonskih strokovnjakov odvisen od uspeha poskusa tretje atomske bombe, o katerem menijo, da ga bodo izvršili že v najkrajšem času. Japonsko obrambno ministrstvo je bilo o tem pred kratkim obveščeno od ameriške strani, da nameravajo Kitajci svoj

atomski poizkus izvršiti že v teku nekaj dni.

Kakor znano (naš list je o tem poročal) je rdeča Kitajska izvedla oba atomska poskusa v oktobru leta 1964 in v maju leta 1965.

Kitajska ima dovolj jedrskega materiala in lahko pridobiva dnevno okrog 6000 ton uranove rude. V atomskih pečeh v Lančau v osrednji Kitajski lahko iz tega materiala izločijo U 235, ki je nujno potreben za izdelavo atomskih bomb.

Za svojo atomsko oborožitev ima Kitajska po mnenju vojaških izvedencev sledeč načrt:

- Najprej množična izdelava atomskih bomb, pri čemer imajo tačas v programu izdelavo tritonske jedrske bombe, ki jih lahko ponesejo reaktivna lovka letala sovjetskega tipa »Iljušin 28«.

- Zmanjšanje atomskih bomb z nadaljnimi poskusi pod težo ene tone.

- Izdelava vodikove bombe, ki ima mnogo večjo rušilno moč kot jedrska bomba. Vodikove bombe bi bile uporabne z eksplozijo v naslednjih dveh do štirih letih.

- In nazadnje bi izdelovali medcelinske rakete, čeprav bi bila izdelava teh v tehničnem pogledu za rdečo Kitajsko že sedaj možna.

5-letni načrt sovjetskega gospodarstva

V Sovjetski zvezi so prejšnji teden objavili program petletnega razvoja sovjetskega gospodarstva. Še prej pa ga je potrdil plenum Centralnega komiteja Komunistične partije Sovjetske zveze. Zapadni izvedenci so ugotovili, da je načrt v splošnem, z razliko od prejšnjega, realističen in izvedljiv.

Ta gospodarski program so objavili vsi časopisi in radijske postaje Sovjetske zveze. S tem so novi sovjetski voditelji, prvič po padcu Hruščova, razglasili, kako si predstavljajo osnovne gospodarske naloge novega petletnega programa razvoja Sovjetske zveze. V nasprotju z gospodarskimi programi Hruščova, ki jih je spremljala hvala in ploha besedi, je bil sedanji objavljen v treznem, skoraj bi rekli v poslovnem slogu.

Nove volitve v Angliji

Laburistična stranka upa, da bo dobila 50 mandatov večine

V Veliki Britaniji bodo 31. marca ponovno volili. O roku novih volitev je ministrski predsednik Harold Wilson obvestil tudi angleško kraljico Elizabeto II., katerega je ona že potrdila. Kraljica je na krožnem potovanju po državi in je trenutno na Bahamskih otokih v Atlantiku. Laburistična stranka ima v parlamentu sedaj le za tri poslance prednosti. Ugibanja o úzidu volitev so različna, vendar pravijo oni, ki se bavijo s tem vprašanjem, da bo dobila laburistična stranka pri novih volitvah najmanj 50 mandatov več kot konservativci. S tako večino hoče premier Wilson izpeljati načrte svoje vlade na socialnem in ekonomskem področju, tako na primer podzaviljenje jeklene industrije in zakon o plačah in cenah. Z dosedanjo tako majhno večino ni bilo mogoče izpeljati vseh njegovih načrtov.

Pri nas na Koroškem

(Nadaljevanje s 4. strani)

ta šepet v dvorani je bil pritajen. Smo v zavesti, da smo na varnem. Nič pa ne škoduje, če si strahote minulih časov pokličemo v spomin in ne samo enkrat, večkrat vzdihnemo zase in za svojce — Bog nas varuj vsega huđega —!

Razveselil nas je pevski nastop naše farne mladine. Zapeli so 5 pesmi pod vodstvom g. Cergoja, župnika v Kazazah. Vse pesmi so bile lepo zapete, vsa čast pevcem in zborovodju. Najbolj ugajala je ona »Naš narod star je 1300 let«. Dragi pevcu, zapojte nam še večkrat, ker pesem blaži duha in nas dviga iz vsakdanjosti.

Šentjakobskim igralcem kakor našim pevcem priručna zahvala in na svidenje!

Na pustno nedeljo so nas obiskale gojenke iz šentrupeške gospodinjske šole s peštrim pustnim sporedom. Prizori so stopnjevali, v lepem redu potekali in gledalci so jih spremljali z burnim aplavzom.

»Presnete dečle, kaki fejest pobi sol« so se v dvorani pogovarjali. Najbolj ljubeznivo in zapeljivo je po dekljih v dvorani gledal mladi mehač — saj ne vemo, ali mu je bilo ime Micka ali Mojcka —? No, prav vse v vseh prizorih so se imenitno postavile. Posebno ugajala nam je telovadba s spremljavo godbe. Tudi deklško petje nas je razveselilo in razvedrilo, saj takega razvedrila si vsakdo želi in je zdravo in še potrebno povrhu.

Častitim sestram in gojenkam se zahvaljujemo za lepe užitke v veselih urah. Res je, kar so uvodoma g. župnik pliberški podarili, da č. sestre vršijo med našo mladino veliko vzgojno delo, ki bo za naše ljudstvo rodilo dobre sadove.

V januarju pa smo imeli v novem letu prvi pogreb, Zrebelnikove mame, ki je po dolgi bolezni umrla pri Brdniku v Podkraju. Ta žena, mati je v življenju veliko pretrpela. Enega sina, slaboumnega so nacisti pokončali pri poskusih s plinom. Drugi sin pa je pred časom, ko je lesena bajta gorela, zgorel z bajto vred. Naj sedaj uživa večno srečo s svojci, saj je bila globoko verna in Bogu vdana v vseh težavah in stiskah.

13. februarja pa je bil veličasten pogreb g. Antona Primoschitza — Primožičevega očeta. Bil je ugleden, blag mož, prejšnji dolgoletni podžupan libuške občine. Rad je pomagal, kjer je bilo potrebno. Zato ga je ob pogrebu počastila množica žalnih gostov in sorodstvo iz Slovenije. Žalni sprevod je spremljala libuška godba, kot pornega člana in četa gasilcev. Da je bil vojak prejšnje svetovne vojne, so potrdili trije strelji. Pri maši pa je pel domači cerkveni zbor. Ob odprtem grobu so bili ganljivi poslovljni govori.

Oče Primožičev je bil veselega značaja,

vedno nasmejan in zdrav. Zahrbtna bolezen žolča pa ga je prisilila v bolnico in tam je moral prestati dve težki operaciji, katerim je podlegel. Tik pred smrtjo je bil z rešilnim avtomobilom prepeljan na dom. Bog daj blagemu možu večni pokoj!

Krščanska kulturna zveza

v a b i

na celodnevni tečaj za šolanje odbornikov, ki bo v soboto, dne 5. marca 1966, ob 9. uri v prosvetni dvorani Mohorjeve hiše v Celovcu.

Spored:

1. Uvodno predavanje o pomenu in namenu našega kulturnega dela (predsednik dr. Zablatnik)

2. Osnove načrtnega dela v organizaciji (dr. France Cigan)

3. Razgovor

4. Poslovník (Ivan Matko)

5. Društvena soba (Milka Hartman)

6. Naš igrski repertoar (Vinko Zaletel)

7. Zaključni razgovor

Po prvem razgovoru bo odmor s skupnim kosilom v Mohorjevi hiši, nato bodo sledila ostala predavanja z zaključnim razgovorom.

Kdor le more, naj se udeleži tečaja, ki ga prirejamo po sklepu zadnjega občnega zbora!

Za krščansko kulturno zvezo:

Nužej Tolmajer, l. r.
tanjnik

Dr. Pavle Zablatnik, l. r.
predsednik

Wüstenrot-varčevanje
Delažni boste lisoče šilingov davčnega popustal Gradnja ni nujna!

VPRAŠAJTE

Wüstenrot

Klagenfurt-Celovec Vistringer Ring 23, tel. 28 53
Villach-Beljak, Bahnhofplatz 2a, tel. 53 51

NAJVEČJI EMONSKI MOZAIK

Jeseni leta 1963 so v Ljubljani na tako imenovanem Jakopičevem vrtu na voglu Emonske ceste in Mirja odkrili 42 kvadratnih metrov velik rimski mozaik iz Teodozijevega obdobja, to se pravi, nekako iz leta 380 ali 390 po Kristusu. Mozaik je izdelan v dveh barvah z razmeroma bogatim geometričnim vzorcem. Zdaj ga strokovnjaki za restavriranje odlivajo in ga bodo spomladu utrjenega spet postavili na prvotno mesto, kjer bo ena osrednjih zanimivosti bodočega emonskega muzeja.

Nočna tragedija pred Celovško koč v Karavankah

Komaj teden dni je minilo od strahovite tragedije na Bistrici pri Pliberku, že je prišla vest o pretresljivi nesreči treh mladih ljudi, ki so izgubili življenje v Karavankah.

V noči od ponedeljka na pusti terek so se podali 17-letni Peter Oremek, dijak celovške Obrtne šole, doma na Bistrici v Rožu, 20-letna Renate Ibounig in 16-letna Edith Schuster, obe iz Celovca in dijakinja celovškega učiteljskega na smuški izlet k Celovški koči v Karavankah. Kljub svarilom izkušenih ljudi, ki odlično poznajo takajšnje krajevne razmere, so šli le na pot ne meneč se za vse to. Na poti do koč pa jih je zajelo slabo vreme s snežnim viharjem. Več ur so se borili z neusmiljeno naravo, njih koraki so se zmerom bolj globoko udirali v snegu, njih smuči na ramah so bile zmerom težje, moči so jim zmerom bolj pešale in končno jim ni preostajalo nič drugega, da počijejo v snegu. Od izčrpanosti so vsi trije zaspali, naletavajoči sneg jih je polagoma

prekril in končno so zmrznili, čeravno so bili od koč oddaljeni komaj 50 do 100 metrov. Zaradi teme in goste megle pa nesrečneži niso mogli opaziti koč — rešiteljice. Kljub neomajnemu zaupanju v svoje mlade moči jim je bilo slabo vreme pre-

križalo njih račune; svojo lahkomišelnost so morali plačati s smrtjo: Edith Schuster, (na levi) je bila prepeljana in pokopana v Celovcu - Annabichl; Peter Oremek (v sredini) in Renate Ibounig (na desni) pa sta bila pokopana v Svečah.

Pri volitvah odločaja o osebnih in gospodarski svobodi

Ves svet govori o športu

Športno občestvo je največja svetovna skupina (cerkev) našega časa. Čemu naj šport sploh služi? Ali zato, da bi krepili svoje mišice in si jih ogledovali v zrcalu in da bi vedno mislili samo na to, kako bi postali še močnejši in slavnější? Če gre samo za atletovo sebičnost — tedaj šport ni za nas! Sebičnih ljudi imamo že dovolj.

Čemu naj služi šport? Ali za to, da bi vso moč in vso spretnost uporabljali, da bi človeku razbili obraz? Če gre samo za surove pesti mi šport za nas! Na svetu je dovolj ljudi, kateri brez boksarskih rokavic pa tudi z njimi bijejo sočloveku v obraz.

Čemu naj služi šport? Zato, da se ženemo za rekorde, da imamo noč in dan samo to v glavi, kako bi tisto desetinko sekunde še stisnili, ki nam manjka do rekorda in da nas bodo ob koncu tekme nesli s proge, kot vlečejo s ceste razbito vozilo? Če gre samo za rekorde, šport za nas ne pomeni nič! Dovolj ljudi je, ki uničujejo svoje življenje in zdravje radi osebnega razkazovanja in postavljanja.

Toda čemu naj služi šport? Marsikdo trenira svoje nožne mišice in zgubi pri tem glavo, pamet, vero, srce, ljubezen in še kaj več. Toda za take stvari ni treba športa. Brezglavcev imamo že preveč!

Zakaj naj rabimo šport? Ga rabimo za polnjenje blagajni, za plačujoče množice gledalcev, ki sicer ne mignejo s prstom za šport, bolj pa vezbajo svoje grlo in glas? Ali, da prodajamo limonado, ker so gledalci za kupovanje najbolj primerni? Jaz tega ne verjamem. Ljudje, ki samo gobezdajo in se derejo nič ne naredijo. Dovolj jih je na svetu v športu pa tudi drugod v življenju.

Ideja olimpijskih iger je nekaj velikega, nekaj lepega. Dobro je, da se učimo igrati na instrument našega telesa. Igra med ljudmi raznih plemen je dobra. Tekma med narodi, ki se sovražijo med seboj, je še bolj važna. Rekord je že nekaj drugega. Manežer je zasedalec v športu, doping tablete pa goljufija. To je jasno!

Toda udeleževati se športno, ker je kdo rad v družbi, kot gorski plezalec, kot veslač v čolnu ali kolesarjenju, to ima smisel.

Ukvarjati se s športom, ker čutimo, da imamo več moči, kakor jih rabimo za vsak dan, in ker vemo, da imamo več sile v rokah in nogah, kakor jih rabimo na delovnem mestu ali jo rabimo v šoli, je to dobro in ima smisel.

Ukvarjati se s športom iz nobenega drugega namena kakor iz tega je lepo in pametno.

Neko moštvo mladih kristjanov v Ganni je igralo proti izbramemu moštvo iz Egipta. Predno je zapiskala piščalka in je stekla žoga so igralci iz Ganne sklonili glave in molili. »Kaj ste molili?« so jih vprašali po igri.

Tu je molitev, ki jo molijo pred vsako tekmo. Kapetan moštva jo glasno napreje molil: »Gospod, daj da bomo fair igrali.

ZA MLADINO IN PROSVETO

To je bil junak

Fantje se radi ponašajo z junaškimi dejanji. Danes se posebno v športu povečuje junaštvo! Govori se največ o rekordih in rekorderjih.

Kdor hoče doseči rekord v športni panogi, mora držati svoje »telo v sužnosti«, kot pravi sv. Pavel. Zatajevati, premagovati, odpovedati se mora različnim ugodnostim in slediti le svojemu nezlomljivemu hotenju.

Le malo mladih doseže rekord, kakor ga je dosegel mladenič iz Jalisce v Mehiki v času revolucije pred 30 leti. Brezbožniki so ga ujeli. Z grožnjami in s silo so mu hoteli iz prsi iztrgati klic: »Dol s Kristusom!« Toda on je pogumno kljuboval: »Ne morem, ne smem in nočem, ker sem katoličan.«

»Si torej revolucionar?«

»Ne, nikdar nisem zagovarjal revolucionarjev in nihče ne more utemeljiti našega sumničenja. Ker sem katoličan, zato ne smem zatajiti Kristusa, to je edini razlog.«

Iz filmskega sveta

STALINGRAJSKA TRAGEDIJA

Mnogo je filmov, ki kažejo dogodke iz zadnje vojne; med temi so zlasti poznani dokumentarni filmi iz bojev pri Stalingradu, kjer se je končno odločila usoda vojne; Hitler se je začel umikati. Sovjetski režiser Mihail Romm je pripravil nov dokumentar iz bojev pred Stalingradom, kjer je bila uničena 6. nemška armada. Snov opira na nemški dokumentarni material in pisma nemških vojakov.

V CANNESU SE PRIPRAVLJAJO NA FESTIVAL

Letos poteče 20 let, odkar se vršijo v Cannesu na francoskem slovitih mednarodnih filmskih festivalih. Za to priložnost pripravijo posebne slovesnosti, katere bi naj izvajale filmske družbe držav, ki so v teh

Daj, da bo naša igra prijetna tvojim očem. Daj, da bo vse naše življenje fair igra, da bo v veselje tebi in vsem soljudem. Bodi nam milostljiv, daj, da bomo zmagali sedaj pri tekmah in pozneje, ko bo šlo naše življenje in tekma h koncu. Amen.

DMK

Potem so ga privezali za tovorni avto, da so telo vlekli po tleh in se pri vsakem sunku in odskakljaju močno udarilo. S krvjo oblitega in polnega ran so ga privlekli pred domačo hišo. Zadnjič so ga skušali in mu ukazali:

»Zakriči: Živio Calles!«, ki je bil voditelj revolucionarjev.

Mladenič je zbral pojemajoče moči in zavpil: »Živel Kristus!« Nato so ga napadli še z noži in mu s tem hoteli ukloniti voljo, da bi Kristusa zatajil in preklel.

V tem prihiteli fantova mati. Vsa prevzeta ob pogledu na svojega osemnajstletnega sina, ki se zvija v lastni krvi na cesti za hip obnemí. Nato pa se skloni k sinu in ga kot makabejska mati bodri: »Sin, četudi te ubijejo, ne zataji vere, ki je več vredna kot življenje.«

Fantovo telo še enkrat sunkovito vztrepeta in z umirajočim glasom zakliče: »Živel Kristus Kralj!«

letih prejele najvišje nagrade. Teh držav je deset, med katerimi so seveda ZDA, ki bodo za to priložnost izvajale koncertno prireditve, dočim bodo Kanadčani pokazali Revijo običajev iz tropskih dežel. Festival bo sredi maja, jury-komisija pa bodo sestavljali dosedanji predsedniki teh komisij, med katerimi so nemški režiser Fritz Lang, ruski umetnik Sergej Jutkevič in igralka Olivia de Havilland.

»MILIJON LET PRED KRISTUSOM«

Človeška fantazija nima mej in v filmski tehniki najde svojega velikega pomočnika. Vsako domislivo skuša prikazati na platnu, kar je pri današnji visoko razviti filmski umetnosti tudi izvedljivo.

Filmski producent Michael Carreras si je zamislil film z naslovom »Milijon let pred Kristusom«. Prikazati hoče, kako je takrat živel človek, ki je po njegovem mišljenju bil še takrat napol žival. Dogajanje filma postavlja na Kanarske otoke, vloge in scenerija pa naj bi prikazale to pravadno dobo ob početkih človeškega rodu. Gorila — človek, ogromne živali, antično rastlinstvo in podobno so največje zanimivosti tega filma.

»Bi počakala? Dobra si, res! Pa je že boljše tako! Poznam jih na Dunaju, ki imajo v domovini tudi neveste. Nič kaj jim ne gre v glavo, da bi zlezli v jarem s postarnimi devicami...«

»Tine, jaz te ne silim, da me vzameš! Metka se je sama sebi čudila, da je mogla to tako mirno povedati.

»Res?« Tinetov glas se je zopet rogala. Ko da ne verjame.

»Res! Metka je vstala. »Mislim, da sva se sedaj pogovorila.« In je hotela k vratom.

Tine je sedaj uvidel, da gre zares. Osupnilo ga je tako, da je pozabil zapreti usta in da je zrl nanjo ko na prikazen. Stoprav ko je že zašknipala ključka pod njeno roko, je prišel k sebi. Skočil je k njej, jo potegnul od vrat in jih zaprl z nogo. »Ti... ti... ne sihiš?«

»Ne! Jaz ne! Teta, jaz pa ne! Tudi klicala te nisem!«

Tinetova osuplost se ni mogla poleči. Še vedno ni verjel, ječjal je kot v zadregi: »Tako le praviš sedaj, da me... da me še trdneje prikleneš k sebi! Ženske ste vse enake...«

Metka ni hotela odgovoriti na obdolžitve. Svojo besedo je že izrekla. Hotela je po vsej sili iz sobice.

Tine jo je pahnil od vrat in se naslonil s hrbtom ob nje. »Rezervni častnik sem. Čast mi je sveta! Svojo dolžnost storim, pa če nikdar več ne huščne smehljaj čez moje ustnice!«

Otroški kotiček

Prvi oznanjevalci pomladi

Sonce je grelo vedno topleje in sneg je gineval bolj in bolj.

Tedaj so pokukali iz pregrete zemlje prvi zvončki. Vse poletje, jesen in zimo so mirno tičali pod rušo, sedaj na pomlad pa so pokukali iz zemlje. Najprej so se pokazali lističi. Kmalu je iz njih pogledalo stebelce. Na njem pa je vzcvetel snežnobel cvet in se zamajal v rahli pomladni sapi. Vsak dan jih je več priklilo iz zemlje. Breg za vodo je bil že ves bel.

Ne dolgo za prvimi zvončki pa so se prikazale trobentice. Lepe rumene so bile in po cel šop jih je bilo skupaj.

Leskovi grmi so tudi že razvili svoje dolge, majave mačice. Pomladni veter je stresal z njihovih rumen prah in ga nosil vsepovsod. Nekaj ga je zaneslo tudi na rdeče nitke, ki so kukale iz napetih popkov pod mačicami. Na jesen bomo videli tod okusne lešnike.

Pod leskovimi grmi so zacveteli še modri jetrniki in višnjevi pomladanski žafrani.

Medtem ko so že cvetele prve cvetice, pa je sonce predramilo še čmrlja, ki je pol jeseni in vso zimo prebil v mehkem mahu. Zganil se je in počasi prišel na plan. Njegov črnorumeni kožušček je bil še prav tak kot jeseni, ko je zlezel pod mah in v mrazu otrpnil. Nekajkrat je prestopil s svojimi šestimi nožicami. Sonce mu je moralo zelo prijati, kajti vse bolj živahen je postajal in potem nenadoma vzletel.

Kmalu za čmrljem pa je sonce zbudilo še rumenega citrončka na robu gozda. Pod vresjem je prestal srečno vso zimo. Debela snežna odeja, s katero je bil to leto pokrit, mu ni škodila. Tudi citronček je bil lačen. S toplo pomladno sapo je odletel na bližnje cvetje in si tešil lakoto.

Iz sosedovega ulnjaka so pribrenčale na breg še čebele. Ene so se obešale na zvončke, druge pa silile v žafrane.

Izpod listja je pogledala še pikapolonica. Zlezla je po suhi bilki, se pogrela na pomladnem soncu in odletela.

Po A. Polencu

Koroški pregovori

Mlado protje se lahko vije. Kar te ne grize, kar te ne jB, pusti, da praskajo drugi ljudje. Brez muje se čevlje ne obuje. Še prsti na roki niso enaki. Kdor s sosedi rad v miru živi, s plotom posestvo si ogradi. Kakišna preja, tako bo platno.

MATIJA MALEŠIČ: 32

V ZELENEM POLJU ROŽA

»Lepo, lepo! Sem si tudi mislil, da bo tako! Bóri se človek zoper ženske solze! Namesto pametne besede, solze! In konec! Solze zmerom zmagajo!«

Toda solz ni bilo iz Metkinih oči! Preveč jih je izteklo tisto noč od velikonočnega ponedeljka na torek, pa tedaj v tej sobici, ko se je privlekla izpred semenišča po srečanju s Tinetom in Vido. In v tisti trdi zimi na daljnem vaškem pokopališču, ko so padale zmrznjene grude na belo krstico...

Metkino telo je strepetalo. Nato obmirovalo, ko da ga je zapustila duša.

Tine pa je divjal po sobi. Tja do vrat in nazaj do peči.

Ko Metka le ni in ni dvignila glave, je začel Tine stopati tudi mimo peči do mize, postajal tu, pa se zopet vračal proti vratom. Nazadnje je obstal pri mizi. »Metka!« Njegov glas je bil mračen, zagrenjen in užaljen.

Metka pa niti sedaj ni dvignila glave.

»Metka!« Tinetov glas je zgubil mračnost, zagrenjenost in užaljenost.

Metka ni dvignila glave.

Metka!« Tinetov glas je bil zaskrbljen. Malo, malo mehkeje je čutila v njem Met-

ka. Prva mehka beseda, ki je prišla danes iz Tinetovih ust!

Tudi sedaj še ni hotela Metka dvigniti glave. In Tine se je je dotaknil z roko. »Saj je že tako in tako dovolj žalostno na svetul! Ne teži mi z jokom srca še bolj!«

Tedaj pa je Metka naglo dvignila glavo! Naj Tine vidi, da ne joče! O tistih treh obupnih jokihi ne bo zvedel nikoli!

Pa je le moral vse njen obraz vpiti, kaj kipi po njej.

Tine jo je hipec preplašeno zrl, nato je sedel in se zopet zazrl skozi okno. »Kar je, je! Še žalostneje nama bo, če si bova sama grenila življenje z očitki. Premislil sem in k železnici pojdem. Čez leto, poldrugo leto bo moja plača tolikšna, da bova lahko živel. Da si mi povedala že lansko leto, bi ti ne bilo treba toliko časa čakati na poroko. Sama sebi pripiši!«

»Le ne tako dobrotno in milostno, Tine!« Pogledala ga je mirno.

Zdrzil se je. Njena mirnost mu je vzela besedo. Gledal jo je, gledal začudeno in vprašujoče. Kaj hočeš, Metka, s svojo mirnostjo in s tako razočaranim izrazom na obrazu?

»Zaradi mene ti ni treba k železnici!«

»Še najlepše je pri železnici od vseh služb, ki jih morem dobiti z maturo. Tega leta filozofije mi nikjer ne vstejejo! Zgubljeno leto!« Njegov glas je zopet prehajal v grenkobo.

»Zakaj pa naj bi opustil študije na Dunaju? Kdo te siliš?«

P ∞ I ∞ S ∞ A ∞ N ∞ O B ∞ R ∞ A ∞ N ∞ J ∞ E

Jack London:

MEHIKANEC

Nekega večera mnogo tednov pozneje sta se Malemute Kid in Prince lotila šahovskih problemov na iztrganem listu stare revije. Kid se je bil ravno vrnil s svojih rudniških posestev in je zdaj počival pred dolgim lovom na jelena. Tudi Prince je bil skoraj vso zimo prebil na izkopu in na sledi, in je zakopmel po blaženem tednu življenja v koči.

»Postavi črnega konja vmes, kralja spraviš v nevarnost. Ne, iz te moke ne bo kruha. Lej, naslednja poteza...«

»Zakaj bi pomikal kmeta kar za dve polji naprej? Saj jemlje naravnost, in ko je tekač že s poti...«

»Čakaj vendar! S tem ga razgališ in...«

»Ne, zavarovan je. Kar daj! Boš videl, da sem prav storil.«

Bilo je sila napeto. Nekdo je že drugič potrkal, preden je Malemute Kid rekel: »Naprej!« Vrata so se sunkoma odprla. Nekaj se je opoteklo noter. Prince je samo enkrat pošteno pogledal k vratom in planil pokonci. V njegovih očeh je bila taka groza, da se je Malemute Kid bliskovito obrnil; in tudi on se je zdrnil, čeprav je bil že dosti hudega videl. Tisto je na slepo omahnilo proti njima. Prince se je umikal, dokler ni prišel do žeblija, na katerem je visela njegova Smith-Wessonka.

»Moj Bog! kaj pa je to?« je šepnil Malemute Kid.

»Ne vem. Videti je kot žrtev mraza in gladi,« je odvrnil Kid in zdrnil v nasprotno smer. »Pazi se. Morda je noro,« je posvaril in se vrnil od vrat, ki jih je stopil zapret. Tisto je stopilo naprej k mizi. Svetli sij umazane svetilke mu je zablodil v oči. Bitju se je zdel zabaven in pošastno je zakrakalo, kakor da se veseli. Potem pa se je iznenada opoteklo nazaj — kajti tisto je bil človek — popravil si je kožnate hlače in urezal popevko, kakršno zategnejo možje, kadar sučejo ladijski vitel in jim morje hrumi na ušesa:

»Po reki ladja plove v ocean.
Potegnite! Dečki vrli! Potegnite!
Vas zanima — kdo je kapitan?
Potegnite! Dečki vrli! Potegnite!
Jona-than Jones iz So-uth Ca-aaholine,
Potegnite! Vrli dečki...«

Odsekano je nehal, po volčje zarenčal in se pognal k polici z mesom, in preden sta ga mogla ustaviti, je z zobmi že trgal surovo slanino s kosa. Besno se je spopadel z Malemute Kidom — toda blazna moč ga je zapustila prav tako iznenada, kakor ga je bila prišla, in neobgljeno je izpustil plen. Z združenimi močmi sta ga potisnila na stol, na katerem se je razveznil, da je z gornjim delom života počival na mizi. Požirek viskija ga je okrepil, da je lahko z žlico zajel sladkor iz doze, ki jo je Malemute Kid postavil predenj. Ko si je nekoliko potolažil lakoto, mu je Prince, ki ga je pri tem kar stresalo od groze, podal lonček krepilne juhe.

Oči stvara so žarele v mračni blaznosti, ki je z vsakim zalogačem vzplamtevala in ugašala. Zelo malo kože je imel na obrazu. Pa saj je bil ta obraz, upadel in omršavel, tudi bore malo podoben človeškemu obličju. Mraz za mrazom se je bil globoko zagrizel vanj, in sleherni je bil zapustil svojo sled na slabo zaceljeni rani, ki je bila še od prejšnjega ostala na njem. Ta suha, trda površina je bila krvavo črne barve, preorana od strahotnih razpok, skozi katere je kukalo golo, rdeče meso. Njegova kožnata oblacila so bila umazana in so v capah visela z njega, ob eni strani osmojeni in požgani kožuh je pričal, da je bil ležal pri ognju.

Malemute Kid je pokazal na mesto, kjer je bil s kožnate, na soncu potemnele obleke porezan jermen za jermenom — mrki podpis gladi.

»Kdo si?« je počasi in razločno izgovoril Kid.

Mož se ni zganil.

»Od kod si prišel?«

»Po reki plove ladja v ocean,« mu je oni pojoče zategnil v odgovor.

»Nič ne dvomim, da je ubogi vrag prišel po reki,« je rekel Kid in ga stresel, da bi ga izbistril.

Toda mož je zavreščal, brž ko se ga je bil Kid dotaknil, in se v očitni bolečini

prijel za prsi. Počasi je stopil na noge, na pol še obslonel na mizi.

»Smejala se mi je — s takim sovraštvom v očeh; in ni — hotela — z menoj.«

Glas se mu je utrgal in omahnil je nazaj, ko ga je Malemute Kid zagrabil za zapestje in zavpil: »Kdo? Kdo ni hotel s teboj?«

»Ona, Unga. Smejala se je in sunila me je, takole in takole. In potem...«

»No?«

»In potem...«

»In potem... kaj?«

»In potem je dolgo čisto mirno ležala v snegu. Še zdaj... je... v... snegu.«

Moža sta se neobgljeno spogledala.

Kdo je v snegu?«

»Ona, Unga. Pogledala me je s sovraštvom v očeh, in potem...«

»Povej, povej!«

»In potem je vzela nož, takole; in enkrat, dvakrat... slaba je bila. Zelo počasi

TI SKRIVNOSTNI MOJ CVET

Ti skrivnostni moj cvet, ti roža mogota,
jaz sem te iskâl,
mimo tebe sem šel in pogledal sem te
in sem ves vtretetâl.
In moje srcê zaslûtilo je
tvojo tajno moč,
in moje srcê začûtilo je,
da jasni se noč.

In v moji duši vzcvetelo je
zakladov nebroj,
vse bitje mi zahrepenelo je
za teboj, za teboj,
ti skrivnostni moj cvet, ti roža mogota...
O, jaz sem bogat —
pomagaj, pomagaj mi dvigniti
moje duše zaklad!

Oton Župančič

V senci nikotina

(Nadaljevanje in konec)

Kako vpliva na zdravje tobak, nam nazorno povedo številke nekega zdravnika, ki je preiskal 123 bolnikov, starih od 18 do 78 let. Izmed teh je bilo 98 kadilcev, in našel na njih tele bolezni: 89 bolnih na želodcu, 87 oslabiljenje čutil, 82 glavobol, 77 bolehavost na očeh, 49 srčno napako, polovica je bila pozabljiva in mnoge je napadala omotica. Skupaj izračunamo več kot tri bolezni na vsakega.

Večina strastnih kadilcev tega ne verjame, češ poznal sem moža, ki je kadil, odkar sem ga poznal, pa je kljub temu dočakal čez 80 let. Prijatelj, rad ti verjamem, da so grče, ki kljub kajenju dočakajo lepo starost, če bi pa ne kadili bi jih pa 90 odstotkov verjetno za pet let podaljšalo svoje življenje.

Cigare nisem do mojega 35. leta več poskusil, razen takozvane »cigariluse«, ki je bila zvita v obliki cigare s tobačnim listom, znotraj pa je imela cigaretni tobak.

Pozneje v februarju leta 1917, ne bom pozabil, sva sedela z mojim starejšim bratom za pečjo. On je kadil cigareto, jaz sem pa z nosom lovil kolobarje dima (brat je imel karto za tobak, jaz pa še ne), kako me je žgečkal ta dim, prosil sem ga: »Miha, ali mi daš dva dima?« Brat je dobro vedel, da jaz brez vednosti matere na skrivaj kadim. Ker ni uslišal moje prošnje, sem nadaljeval: »Mama je itak v kuhinji, kar brez skrbi bodi.« Miha ni nič kaj mikalo, da bi hodil po kostanj v žerjavico, pa je le rekel: »Na, brž potegni par dimov, pa mi daj nazaj.« Vtaknil sem ga v usta in potegnil, toda mene se je že od rojstva držala smola, pač nisem rojen pod srečno zvezdo. Kot bi mati vedela, da v izbi ni nekaj v redu, so se odprla vrata, in v tistem trenutku sem imel od njene roke ta nesrečni »čik« zabit med zobmi. Potem sva seveda plesala »špicpolko«, ki ni šla prav po taktih, vendar sem si jo dobro zapomnil.

V poletju 1918 je bil oče odpuščen iz vojske, ker je že prekoračil 50. leto. S seboj je prinesel cel nahrbtnik iz tovarne prepariranih stlačenih tobačnih listov. Na lesenem pladnju, ki smo ga imeli v boljših časih za meso, je svečano z nabrušenim nožem rezal na drobno to »božjo travco«. Neznansko me je žgečkal ta duh v nosu, da

sem hodil. In veliko zlata je tam, zelo veliko zlata.«

»Kje je Unga?« Od kod pa naj bi bil Kid kaj vedel — Unga umira morda nekaj milj od koč! Divje je stresel moža in mu kar naprej ponavljal: »Kje je Unga? Kdo je Unga?«

»V... snegu... je.«

»Govoril!« Kid mu je neusmiljeno stisnil zapestje.

»Tako... bi bil... tudi jaz... v snegu... toda... plačati sem... moral... dolg... sem... moral... plačati...« Zati-kajoče se besede so usahnile, ko je zašaril po žepu in potegnil na dan vrečko iz je-lovine. »Dolg... plačati... pet... fun-tov... zlata... delež... Male-mute Kid«. Izčrpana glava je omahnila na mizo; in Malemute Kid je ni mogel več dvigniti.

»To je Ulisej,« je mirno rekel Malemu-te Kid in vrgel vrečko z zlatom na mizo. »Vse to je menda brbral o Axelu Gunder-sonu in o tisti ženski. Hajdi, zavleciva ga pod odejo. Indijanec je; živ jo bo odnesel, pa še smejal se bo povrh.«

Ko sta zrezala obleko z njega, se je na desni strani pokazala rana dveh nezacelje-nih, ostrih sunkov z nožem.

kakšno težavo, to bo vedel samo tisti, ki je to že skušal. Tri mesece sem bil takrat močan in sem mislil, da je nikotin že pre-magan, toda zahrbtna borba nasprotnika je bila hujša, kot moja obramba.

V Ljubljani pri cerkvi Srca Jezusovega na Taboru smo nekaj popravljali. Za polirja je bil prijatelj Franc Habat, doma iz Trzina. Videl je, da se pod mojim nosom ne kadil več, me pa le vpraša: »No, kaj pa je s teboj, al nič več državo ne podpiráš?« »Nič več, France, odvadil sem se, ko sem bil bolan, pa mi ni prijalo,« sem mu od-govoril. »Aha, ko si bil bolan, verjamem, toda sedaj bi ti mogoče prijalo, a?« »Na, poskusi!« »Hvala, France, res ne bom,« sem odgovoril. »No, preklete babe, so te že do-bile pod komando! Al ne?« je stopical okrog mene. »France, saj me poznaš, za kar se odločim je kot pribito.« Pa je zopet vzrastel: »Kar se pribije, se lahko tudi od-bije, tukajle imaš cigareto,« in porinil mi jo je enostavno v usta. »Ne,« sem se branil, »zadosti je polovica.« »Saj nisi otrok, da si ne upaš celega pokaditi, ampak mož, pa še zidar po vrhu.« »No, no, France, če misliš, da imamo zidarji patent za popiva-nje, ni treba, da ga imamo tudi za kaje-nje.« »Korl, ti nisi pijanec, to vem jaz. Ti pa tudi več, da jaz nisem. Ampak kadila bova pa sedajle skup, kaj ne?«

Takrat me je že imel hudobec v oblasti. Brezbrižno sem pustil, da mi jo je prižgal, ker jaz sem bil tedaj že brez vzgalic.

»Eh, ena cigareta me še ne bo okrog obr-nila,« sem se tolažil in delal obrambne skle-pe za bodoči Francetov napad.

Vsak dan me je France »šopal« s ciga-retami, in vsak dan je bila moja obramba šibkejša. Hudič v obliki nikotina pa je prežal ravno nasproti cerkve, v trafiki na Taboru. Ko je videl France, da sem že omrežen in da sem poslal že enega mulca po cigarete, je pa prenehala njegova vneta radodarnost.

Potem pa je šlo zopet svojo staro pot naprej deset, petnajst, dvajset in še dalje do trideset, kakor, da bi bil hotel zamuje-no nadoknaditi.

Kadil sem pač tiste, ki so bile najbolj poceni, in to so bile Sava in Drava. Ne vem, zakaj so naše slovenske reke, počasti-li z najslabšim tobakom, to ne bom raz-pravljaj, za boljše: Drina, Zeta, Morava, Vardar, pač ni bilo denarja. Razen teh treh mesecev sem še večkrat poskusil prekiniti odnošaje s tem peklenščkom, in sem tudi uspel, sicer samo za eno noč in pol dneva, volja je seveda bila tu. Samo ti sklepi niso bili iz pravega materiala.

Prišla je druga svetovna vojna in zra-ven živilskih kart tudi tobačne. Dasi je bilo v drugi vojni za vse boljše organizirano kot v prvi, je bilo kljub trem kartam (če-trti jo še ni imel) še vse premalo. Na zele-njadnem vrtnu, ki sem ga imel na prostoru današnjega toplovoda, (F. K. W.) za Celovec, je moja žena gojila različno zelenjavo potrebno v kuhinji, solato, petršiljček, ko-renček, zeleno, umljivo tudi zelje in fižol. Tam, kjer so fižolovke bile prepletene z bohotnim laškovecem, sem v miru vrtnaril tudi jaz s tobačnim zeliščem (sajenje toba-ka je bilo prepovedano). V dveh barvah sem ga vzgojil, rdeči in rumeni, kateri je bil boljši še sedaj ne vem, vem pa, da sta bila oba huda. Ko so spodnji listi že malo porumeneli, sem jih skrbno odščipnil, da ne bi pokvarili zlahtnega debelca, seveda na fino zrezal, natrosil enakomerno po cin-kasti pločevini, potem pa na štedilnik, kjer sem ga skrbno mešal, da se mi to dragoceno blago ne bi prismojilo. Tega opravka ni-sem niti ženi prepustil, ki je vendar na-vajena štedilnika. Ko je bilo to važno pra-ženje gotovo, sem vzela papirček, v svalka-nju sem bil itak mojster, pa se je že ka-dilo.

Na hudičevo je bil hud ta tobak, proti kateremu se naj zloglasna ruska »mohor-ka« kar skrije. Pri vsakem poteganju mi je sapo zapiralo. Poleg tega so še ženske godrnjale in vihale nosove, češ, kaj tako smrdi. Moški smo po naravi precej trdni in tudi svojeglavi. Toda, ko je še hčerka pridno pritrdjevala svoji mami, češ, da bom ta dobri zrak zasmradil s to celovško mo-horko, potem vpliv tega dima na moja pljuca, da mi je začelo pri dihanju sum-ljivo piskati v prsih, sem se pa le odločil napovedati boj tej strupeni rastlini, v prid mojemu zdravju in v uteho svoji družini.

(Dalje na naslednji strani)

V senci nikotina

(Nadaljevanje s 7. strani)

Ker je bilo naše mesto Celovec precej vsled bomb razrušeno, sem imel poleg svojega rednega, tudi dovolj »črnega« delo. Marsikje sem poleg denarja dobil tudi živež, kar je bilo poglavito, zraven pa še tu in tam tudi cigarete in tobak.

Ko sem se 31. januarja 1946 zvečer vsedel k mizi in pregledal svojo tobačno gospodarstvo, sem ugotovil, da imam tega zelišča še točno za 14 dni. Torej 14. februarja zvečer bom zadnjič zasmradil svoje stanovanje. Potem pa z Bogom, nikotin, s teboj se ne bom družil več.

Nobeden ni temu mojemu sklepu verjel, najmanj pa moja žena, ki je večkrat rekla: »Pravi se je oglasil.« Toda, beseda dana, moč velja. Moja žena je doživela ta »čudeže«. Dne 14. februarja 1946 sem pokadil običajnih 30 cigaret in dve smodki v trajen spomin na leto 1914. Od tega dne je bila moja volja močnejša kot vse zanke, ki so me lovile. Nobenega dima več, izvzemši kot igralec na odru, ker je pač vloga zahtevala tako.

Vsa mogoča strahčila, ki so deževala name, da je iz zdravstvenih ozirov nevarno prekiniti kot bi odrezal, niso mi pomagala, kljub skušnjavam, ki sem jih imel. Joj, kako bi se prileglo, po zajtrku, po malici, kosilu, po vsakem založaju, pri vsaki priliki,

ko sem govoril z znancom, prijateljem ali s kom drugim. Pod nos so mi kadili, roka mi je sama od sebe segla v žep po tobačnico, pa je ni bilo več notri. Med delom sem vtaknil v usta žrebelj ali zobotrebec, ki sem ga pa čisto izzulil. Doma sem čital najljubše mi čtivo, da bi se zamotil. Ampak kruha, o, ti ljubi moj Bog, koliko kruha sem pojedel, ne da bi bil lačen, samo za obrambo proti temu zelišču. Križ božji, nekaj sem moral žvečiti. Skratka nekaj mi je manjkalo in bil sem nervozen in celo siten. Žena me je pa v strahu pogledovala, če nisem morda »utrgan«. Kakor vidite skušnjava za skušnjavo, toda držal sem se pregovora: Najmočnejši je tisti, ki sam sebe premaga. Svoji zakletvi sem ostal zvest in danes po dvajsetletnici osvoboditve nikotina, mi ne smrdi in tudi ne diši.

Denarja si v teh dvajsetih letih nisem prihranil nič, ker tobak ima baje svoj denar, toda ohranil sem si zdravje, ki ga ne moreš kupiti, ampak samo varovati.

Torej kadilci, v boj proti nikotinu! Na okope za svoje zdravje! Za tiste, ki kadijo več, bo boj hujši in daljši. Žrebelj v usta, in kruh, ki ga je sedaj hvala Bogu zadosti. Za tiste, ki pa manj kadijo, bo pa zadostoval zobotrebec in malo »cukrčka«.

Za oba tabora pa velja: močna volja.

Karel Rojšek

83. Dunajski velesejem razstavlja

Mednarodni spomladanski sejem bo bogat in bo nudil vsakemu nekaj

Dunajski mednarodni spomladanski sejem bo letos od 13. do 20. marca razstavljal že 83-krat.

V ta namen je vodstvo dunajskega sejma povabilo v Celovcu koroške novinarje in radio ter jih seznanilo z delovanjem tega pomembnega velesejma. Ob tej priliki je predsednik, dvorni svetnik Strauß povedal, da je bila to že trideseta konferenca v koroškem glavnem mestu, kar pomeni tudi majhen jubilej.

83. dunajski mednarodni pomladanski velesejem bo dosegel letos nov rekord, kajti v sejemski zgradbi kot na sejemskem prostoru bo razstajalo nič manj kot 2900 podjetij in tvrdk iz Avstrije in 2532 iz drugih 29 držav. Od 2900 avstrijskih tvrdk jih bo iz Koroške 25, kar ne pomeni mnogo, vendar prav toliko, kolikor jih bo štela Predarlška.

Tiskovni poročevalec Ramrath je povedal, da pride največ razstavljalcev iz Zahodne Nemčije, 1078; letos je to število malo padlo. Sledijo: Italija 225, Velika Britanija 224, Švica 188, Združene države Amerike 125 in Francija 151 razstavljalcev. Po enega razstavljalca bodo imeli: Bolgarija, Kanada, Maroko, Portugalska, Mehika, Monako in Sovjetska zveza. Skratka: iz držav Evropske gospodarske skupnosti (EGS-EWG) jih bo 1530, iz držav Evropskega združenja za svobodno trgovino (EFTA) pa 576, iz držav Vzhodnega bloka 36, iz prekomorskih držav 178 tvrdk.

Teh 5232 razstavljalcev pa bo razstavilo marsikaj zanimivega in privlačnega, tako na primer izdelke usnjarske stroke, iz področja tekstilne industrije je omeniti javne in privatne modne razstave,

krznarski salon, »teden mrežaste mode«. Poleg tega bo še veliko število drugih razstav, med njimi 17. marca lepa razstava plemenskega goveda.

Vse razstavljaljoče države Vzhodnega bloka se bodo potrudile, da bi povežale svoje razstave z njih tujskim prometom, isto pa bo storila dunajska Trgovska zbornica pod geslom »Dunaj enkrat drugače«.

Vinska pokušnja, bogata razstava dvokoles, razstava pohištva na prostoru 10.000 kvadratnih metrov (pri avstrijskem lesnem sejmu v Celovcu obsega prostor za pohištvo 15.000 kvadratnih metrov), elektronske merilne naprave, in modno damsko perilo, izumiteljski paviljon in stroji vsake vrste, k temu pa še mnogo drugega zanimivega daje letošnjem 83. dunajskemu spomladanskemu velesejmu svoj poseben pečat.

Prireditelji polagajo na letošnjem spomladanskem dunajskem velesejmu veliko važnost tudi na reklamo. Zato so prav iz tega razloga izdali katalog v enajstih jezikih in reklamo za zračno pošto v 18 jezikih (naklada 3 milijone izvodov), ki jih bodo razposlali po vsem svetu.

V dneh 83. dunajskega spomladanskega velesejma velja za obiskovalce običajen popust na avstrijskih državnih železnicah.

AMERIŠKA ASTRONAUTA PONESREČILA

Astronauta »Gemini 9« v Združenih državah Amerike sta se smrtno ponesrečila potem, ko je njih reaktivno šolsko letalo strmoglavilo na neko tovarniško poslopje v St. Paulu, kjer gradijo vesoljske kabine. Nesreča se je pripetila ob meglestem vremenu, ko sta dve letali tipa »T-38« na slepo srečo skušali pristati na letališču. Eno letalo s kozmonautoma Elliotom M. Seejem in Charlom A. Bassettom II. je iz neznanih vzrokov treščilo na tovarno in zgorelo. Oba astronauta bi morala v tem poletju poleteti v vesolje.

Pri nesreči je bilo ranjenih še deset delavcev, ki delajo v tovarni.

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

NEDELJA, 6. 3.: 7.30 Duhovni nagovor. S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo. — **PO-NEDELJEK, 7. 3.:** 14.15 Poročila, vreme, objave. Kaj smo pripravili? (Napoved sporeda slovenskih oddaj). — Športni mozaik. Prof. M. Rus: Kaj pravite k temu? — 18.00 Dober večer našim malim poslušalcem. — **TOREK, 8. 3.:** 14.15 Poročila, vreme, objave. Oče Vendelin Vošnjak — ustanovitelj province sv. Cirila in Metoda. Beremo za vas (M. Turnšek: 19. — Stoji na rebri grad). — **SREDA, 9. 3.:** 14.15 Poročila, vreme, objave. Kar želite, zaigramo. Portret tedna: Krški škof ddr. Jožef Köstner 60 let. — **ČETRTEK, 10. 3.:** 14.15 Poročila, vreme, objave. Žena in dom. Malce naravoslovja (5. — Vetrovi) — **PETEK, 11. 3.:** 14.15 Poročila, vreme, objave. Od petka do petka po naših krajih in pri naših ljudeh (Domače novice). Iz zdravnikove beležnice (O spanju in nespečnosti). Beremo za vas (M. Turnšek: 20. — Stoji na rebri grad). — **SOBOTA, 12. 3.:** 9.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca.

V celovškem Mestnem gledališču je od petka, 4. marca, pa do četrta, 10. marca, takle spored: Petek, 4. marca, ob 19.30: Die lustigen Weiber von Windsor (Vesele žene Windsorske); 15. predstava za F-abonmá in GWG-petek, 12. predstava za GWK-petek, 9. predstava za podeželski petkov abonmá. — Sobota, 5. marca, ob 19.30: Frühlingluft (Pomladni zrak), opereta Johanna Strauša. — Nedelja, 6. marca, ob 15. uri: Die lustigen Weiber von Windsor (Vesele žene Windsorske); 12. predstava za GWK-nedelja, 9. predstava za podeželski nedeljski abonmá. — Sreda, 9. marca, ni predstave. — Četrtek, 10. marca, ob 19.30: Das Rheingold (Rensko zlato) opera Richarda Wagnerja-premiera; 17. predstava za D-abonmá in GWG-četrtek, 14. predstava za GWK-četrtek, 11. predstava za podeželski četrtkov abonmá; cene od 16.— do 80.— šilingov, abonma proti doplačilu.

Za vse predstave velja prosta prodaja vstopnic in abonmá.

KOMORNI ODER

Sobota, 5. marca, ob 19.30: Familienglück (Družinska sreča); veseloigra Christine Kövesi (premiera); prepovedano za mladino! — Nedelja, 6. marca, ob 19.30: Gostovanje kabaretnega ansambla »Die Tellerväscher« (Gradeč), »Mit Messer und Schnabel« (Z nožem in kljunom). — Ponedeljek, 7. marca, ob 19.30: Uvodno predavanje k »Der Ring der Nibelungen; Richarda Wagnerja; govori dr. Wolfgang Jack; cena 5.— do 10.— šilingov.

SADJARJI!

Sadna drevesca vseh sort in vrst nabavljajte samo v strokovni drevnici! — Posebno velika zaloga češpelj, sliv in ribezlja — Vse to vam nudim:

Ing. MARKO POLZER
po domače Lazar, ŠT. VID V PODJUNI.

Hotel Rutar, Dobrla ves:

V soboto, dne 5. marca, ob 8. uri zvečer, zaključek plesnega tečaja. — Pridite, da vidite, kaj se je mladina naučila!

V četrtek, dne 10. marca 1966, **PODJUNSKI DRUZABNI VEČER**, začetek ob 20. uri. Č. g. Zaletel nam bo prikazal Koroško v slikah. Nato petje in diskusija. — Vsi prisrčno vabljeni!

V dolgih zimskih večerih Vam bo najboljšo razvedrilo **TELEVIZIJSKI IN RADIJSKI APARAT**

od domače tvrdke

Johan Lomšek

Št. Lipš, Tihoja, p. Dobrla ves

Zelo ugodni plačilni obroki!

ZNAMKA ZAUPANJA GRUNDNER
Klagenfurt - Celovec
Wienergasse 10
(Promenadna cone)

DAS ANGEBOT FÜR SIE!
Vom 4. bis 10. März 1966:

PFLAUMENKOMPOTT 9.40
servierfertig, aus vollreifen Früchten 1 gr. Dose (1/1)

Eierteig-HÖRNCHEN u. SUPPENUDELN 6.80
So gut wie hausgemacht!

Arrigoni TOMATENMARK 7.30
in der handlichen Tube 2 Tbl. à 100 g

...und wo?

-natürlich bei **A&O**

Als **A&O**-Markenware des Monats empfehlen wir:
A&O CACAO 5.50
22-24% Fettgehalt, hocharomatisch 200 g Pkt.

Außerdem noch 3% **A&O**-Rabatt!

Avstrijska televizija

NEDELJA, 6. marca: 17.03. Za otroke od 11. leta dalje: Potovanje po Grenlandiji (I). Poročilo neke danske filmske ekspedicije o glavnem mestu Godthabu in njegovem pristanišču. — 17.30 Mladinski svet. Naš mednarodni filmski magacin. — 17.55 Naša lahko noč oddaja za otroke. — 18.00 Poročila o državnoborskih volitvah vmes športna poročila in kratki filmi.

PONEDELJEK, 7. marca: 18.35 Francoščina pri vas doma; tečaj francoščine s profesorjem Georgesom Creux in Ulli Petek. — 19.00 V zadnjem trenutku. — 19.00 Zabeleženo za vas. — 19.30 Čas v sliki. — 19.55 Izložba in kratki film. — 20.15 Ena indvajset; quiz za vse, ki mnogo vedo. — 21.00 Ritem v krvi; veseloigra. — 22.45 Čas v sliki.

TOREK, 8. marca: 11.00 Šolska televizija: kratka poročila. — 11.03 Obisk razstave. Umetnost donavske šole (II). — 12.00 En dan v življenju kardinala. — 18.35 Tečaj angleščine. — 19.00 Nemščina za domačine. Kabaretični poskus za splošno izboljšanje jezika. — 19.25 Zabeleženo za vas. — 19.30 Čas v sliki. — 19.55 Izložba in kratki film. — 20.15 Cirkus Krone. Zvezdniki maneže prikazujejo svojo umetnost. — 21.15 Kaj pravite? šefi uredniki razpravljajo. — 22.15 Čas v sliki.

SREDA, 9. marca: 10.00 Šolska televizija: Kaj lahko postanem. — 11.00 Program za delavce: kratka poročila. — 11.03 Enainvajset. — 11.50 V zadnjem trenutku. — 17.03 Za otroke od 5. leta dalje: Jurčeve pustolovščine. — 17.45 Pit in Petra; podarjena pesem. — 17.55 Za otroke od 11. leta dalje: Poly; napeta otroška zgodba Cecilia Aubryja. — 18.25 Naša lahko noč oddaja za otroke — 18.35 Francoščina pri vas doma; tečaj francoščine. — 18.55 Tip-revija. — 19.00 Za odrasle; človek. — 19.23 Zabeleženo za vas. — 19.30 Čas v sliki. — 19.55 Izložba in kratki film. — 20.15 Prenos iz dunajske Volskopere: »Halka« opera Stanislava Monjuškega (Moniuszko). — 22.30 Večerna poročila in podobe iz Avstrije.

ČETRTEK, 10. marca: 10.15 Evrovizija iz Holandske: Poročne svečanosti princese Beatrice in Clausa von Amsberga. — 13.30 Evrovizija iz Ljubljane in Zagreba: Svetovno prvenstvo v hokeju na ledu: Českoslovaška-Kanada in Sovjetska zveza-Svedska. 19.15 Pycifil 231. Filmska študija po glasbi Arthurja Honeggerja. — 19.24 Zabeleženo za vas. — 19.30 Čas v sliki. — 19.55 Izložba in kratki film. — 20.15 Sestanek z živalmi; filmsko poročilo. — 20.45 Med lastnimi štirimi stenami. Televizijska igra Curtha Flatowa. — 22.30 Čas v sliki. — 22.50 Evrovizija iz Ljubljane in Zagreba: Svetovno prvenstvo v hokeju na ledu.

PETEK, 11. marca: 10.00 Šolska televizija: Pogled skozi okno. — 11.00 Program za delavce: kratka poročila. — 11.03 Ritem v krvi. — 12.55 Evrovizija iz Švice: 31. mednarodno smučarsko tekmovanje iz Mürrena; slalom za dame. — 18.55 Pogled po deželi. Naš kmečki obzornik. — 19.00 Televizijska kuhinja: začinjeni goveji zvitki s krompirjem. — 19.23 Zabeleženo za vas. — 19.30 Čas v sliki. — 19.55 Izložba in kratki film. — 20.15 To je bil »Wiener Werk!«. Kabaretični pogled nazaj. — 21.45 Evrovizija iz Švice: Arlberg-Kandahar smučarsko tekmovanje (Mürren). — 22.05 Čas v sliki. — 22.25 Evrovizija iz Ljubljane in Zagreba: Svetovne tekme v hokeju na ledu.

SOBOTA, 12. marca: 09.55 Evrovizija iz Mürrena, Švice: 31. mednarodno Arlberg-Kandahar smučarsko tekmovanje. — 14.20 Poročila. — 14.25 Evrovizija iz Mürrena, Švice: Slalom — dame. — 17.00 Poročila. — 17.03 Za družino: novo za ženo. — 18.30 Stališče. Boj proti beli smrti. — 18.00 Veselje ob glasbi. W. A. Mozart: »Vaški muzikantovski sekstet« — 18.25 Naša lahko noč oddaja za otroke. — 18.30 Poročila. — 18.40 Kaj vidimo novega s Heinzom Conradsom. — 19.23 Zabeleženo za vas. — 19.30 Čas v sliki. — 19.55 Izložba in kratki film. — 20.15 Prevzem iz hesenskega radia: Nekdo bo dobil. — 22.00 Poročila — sedem dni dogodkov. — 22.30 Naš nočni program: Kadeče se pišole: film z Divjega zapada. — 24.00 Evrovizija iz Švice, Ljubljane in Zagreba.

Sejem rumenega goveda v Leobnu

10. marca bodo imele avstrijske zveze plemenskega rumenega goveda skupni sejem v Leobnu v Oberlandhali. Take sejme prireja zveza že od leta 1964. Uspeh je bil od sejma do sejma večji.

Prignali bodo: 79 bikov in 61 samic; 10 krav, telic in 13 mladih telic.

9. marca bo ob 13. uri ocenjevanje in uvrščanje goveda; 10. marca pa bo otvoritev sejma ob 10. uri.

Pojasnila daje Avstrijska zveza plemenskega rumenega goveda, na Koroškem pa Koroška zveza rumenega goveda v Celovcu, Museumgasse 5, tel. 48-11.